

Directa

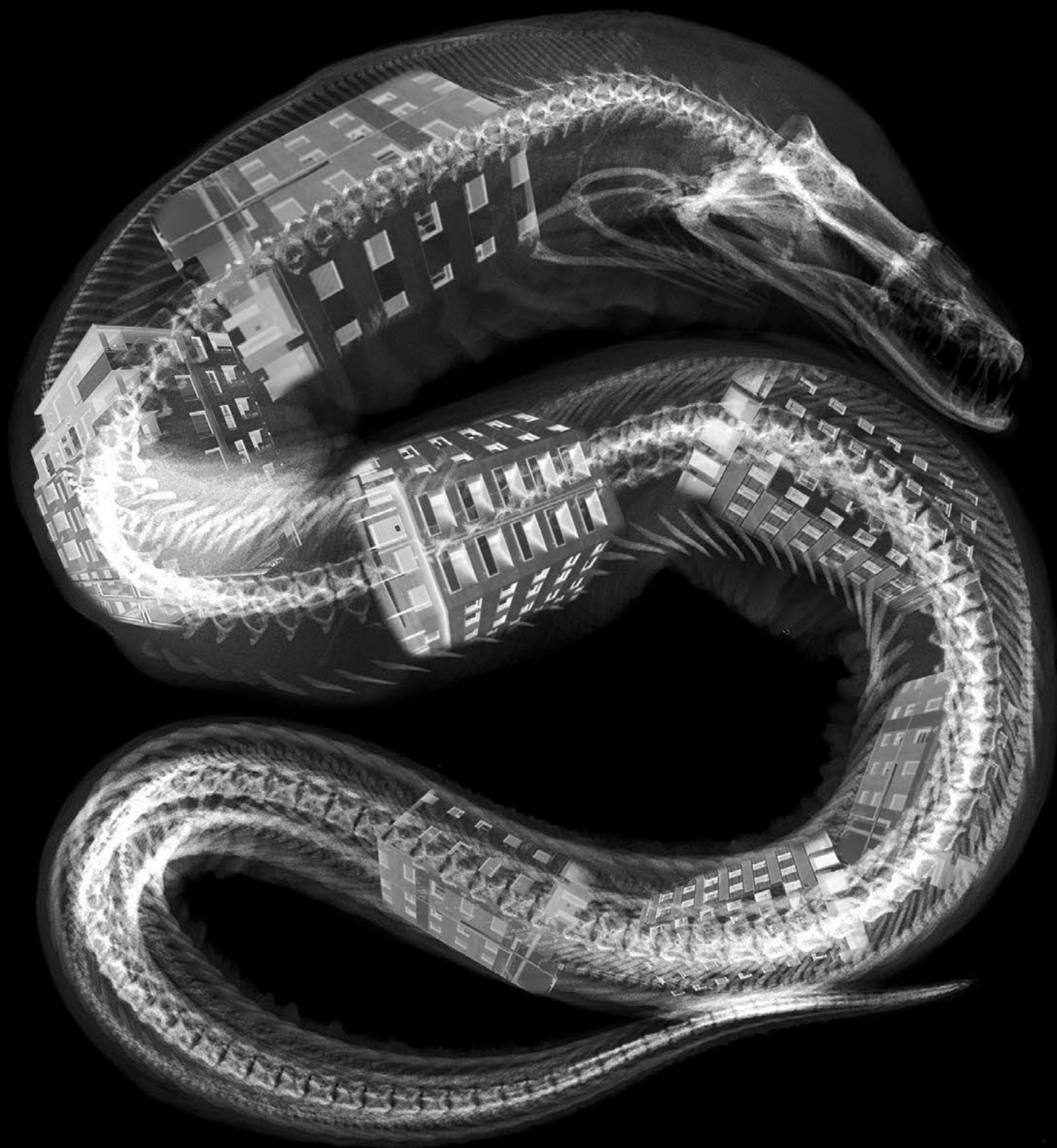
periodisme cooperatiu per la transformació social

Núm. 508 del 30/9 al 13/10 de 2020 2,5 €

Depredadors d'habitatges buits

El BBVA, la Sareb, Blackstone, CaixaBank i Bankia concentren el 78% dels pisos buits de grans tenidors a Catalunya

pàg. 4-11

Directa

periodisme cooperatiu
per la transformació social

EDITA
La Directa SCCL
Riera d'Escuder, 38, Nau 1, Planta 1
08028 Barcelona
Tel: 935 270 982
Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat
DIPÒSIT LEGAL: B 16982-2016

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no racista, no sexista i no androcèntric. La DIRECTA no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

- QUI SOM?**
A fons
Jesús Rodríguez
Miralls
Gemma Garcia | miralls@directa.cat
Cruïlla
Laia Mas i Guille Larios | cruilla@directa.cat
Impressions
Laia Alsina, Ekaitz Garate i Albert Alexandre | impressions@directa.cat
Roda el món
Oriol Andrés i Joan Mas | internacional@directa.cat
Expressions
Clara Macau i Elena G. Ruiz | expressions@directa.cat
La indirecta
Àlex Romaguera i Mariana Cantero
L'espina
Carlos Villafranca | espina@directa.cat
Fotografia
Víctor Serri | fotografia@directa.cat
Il·lustració
Roser Pineda i Esther Aguilà | il.lustracio@directa.cat
Correcció
Èlia Olivan | correcio@directa.cat
Edició
Jesús Rodríguez | edicio@directa.cat
Disseny gràfic i compaginació
Pau Fabregat | disseny@directa.cat
Projecte gràfic
Lola Fernández, Gerard Casadevall, Diego Muñoz i Pau Fabregat
Coordinació web
Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia i Maties Lorente
Coordinació País Valencià
Ester Fayos | paisvalencia@directa.cat
Audiovisuals
Sònia Calvó i Marta Pérez | audiovisuals@directa.cat
Administració i subscripcions
Ester Mora | administracio@directa.cat
Difusió
Estel·la Marcos | directa@directa.cat
Publicitat i distribució
Paula Rodríguez | publicitat@directa.cat
Gestió web
Talaïos Koop.

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL·LABORADORS:
Osona ('El Setembre'), Lluçanès ('La Rella'), Maresme, el Camp, Terres de Ponent, Castelló, València, les Illes i Catalunya Nord.
El Salto, La Marea, Pikara, Argia, Ahötsa, Soberania Alimentaria i AralInfo

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció Barcelona redaccio@directa.cat
Redacció València paisvalencia@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

PORTADA: PAU FABREGAT

SUMARI

A FONS

4-11

Depredadors de pisos buits
Els megapropietaris acumulen el 78% dels habitatges en desús. BBVA, Sareb, CaixaBank, Blackstone i Bankia encapçalen el rànquing a Catalunya. Un reportatge de Gemma Garcia i Jesús Rodríguez amb gràfiques i portada de Pau Fabregat. Fotografies de Víctor Serri, Lucas Guerra, Xavi Hurtado i Toni Ferragut.

MIRALLS

12-15

Entrevista a María Sánchez
És dona, del camp, veterinària i escriptora, per aquest ordre. Nascuda a la Sierra Norte de Sevilla l'any 1989, treballa i viu amb una mirada agroecofeminista. Hi conversa Berta Camprubí. Amb fotos de Jose González.

IMPRESSIONS

16-18

Moviments socials i renda bàsica
Un article de Sergi Raventós i Carme Porta, de Xarxa Renda Bàsica. Amb il·lustració d'Adrià Ramírez.

El poble gitano encara espera justícia
Article d'Iñaki Vázquez Arencón il·lustrat per Manu Clavero.

CRUÏLLA

19-21

Menstruació conscient
Fer-ho en harmonia amb els ritmes fisiològics del nostre cos, permetent i acceptant una vida al marge de la linealitat capitalista. Aquests són alguns dels objectius de les veus que s'alcen per posar fi al segrest del cicle menstrual. Per Laia Mas. Il·lustracions de Valentina Maleza.

RODA EL MÓN

22-26

Els límits de la transició sudanesa
Un article de Marc Español.

Onada de massacres a Colòmbia
Unes 250 persones han estat assassinades des d'inicis de 2020 arreu del país. Per Berta Camprubí.

La Revolució d'Octubre a l'Iraq
L'anàlisi internacional del periodista i activista Zain Saad.

EXPRESSIONS

27-31

Paraules que vertebren el territori
Escriptors i escriptores del País Valencià s'uneixen a través d'associacions o societats literàries per fomentar l'escriptura i la lectura en català. Un reportatge de Vicent Almela amb dissenys de Jose Téllez.

El xef
Relat de Paula Llopis Muntadas il·lustrat per Laboño.

INDIRECTA

32

Entrevista a Antoine Boudinet
L'activista va ser mutilat per la Gendarmeria quan participava en una marxa que els Armilles Grogues havien convocat pel centre de Bordeus el 8 de desembre de 2018. Preguntes d'Àlex Romaguera i foto de Claude Petit.

Maties Lorente | @mtslorente

Horitzontalitat amb mesures

Després d'haver de posposar l'assemblea general de la DIRECTA, SCCL a mitjans del mes de juliol, arrenquem el nou curs amb els deures fets. El 16 de setembre es va poder celebrar finalment a La Comunal, l'espai cooperatiu que habitem al barri de Sants de Barcelona amb set projectes més.

Amb les mesures sanitàries que recomana la pandèmia, l'assemblea va aprovar el tancament del pla estratègic i els comptes del 2019, any que vam tancar amb un benefici de 29.650 euros, rebaixats a 21.941 euros després d'impostos. Pel que fa al balanç, mostra el reflex d'una

entitat molt solvent, amb uns fons propis de 140.895 euros i un fons de maniobra suficientment còmode per fer front a qualsevol imprevist. També vam presentar una projecció de tancament del 2020. Després dels reajustaments d'aquest any derivats del confinament, ens situem en un tancament similar al que vam presentar el passat febrer: uns 900 euros negatius.

La trobada també va servir per renovar quatre persones que han desenvolupat una tasca magnífica com a membres del consell rector. Es tracta d'Irene Jaume, qui ha estat presidenta de la cooperativa des

de la seua creació i sòcia de consum, que ha estat substituïda per Montse Carrillo en el càrrec, qui ja ocupava un lloc del consell rector. Marxen també el soci de consum Eliseu Arrufat i la sòcia col·laboradora Mariana Cantero. Seran substituïdes per Eva Fernández -infermera i activista pels drets animals-; Montse Santolino, qui a més de ser columnista de la DIRECTA és periodista i forma part de l'equip de comunicació de lafedec.cat, i Sara Blázquez, periodista i sòcia col·laboradora i membre de la cooperativa de comunicació Dies d'Agost. A més, també es va aprovar la renovació de la

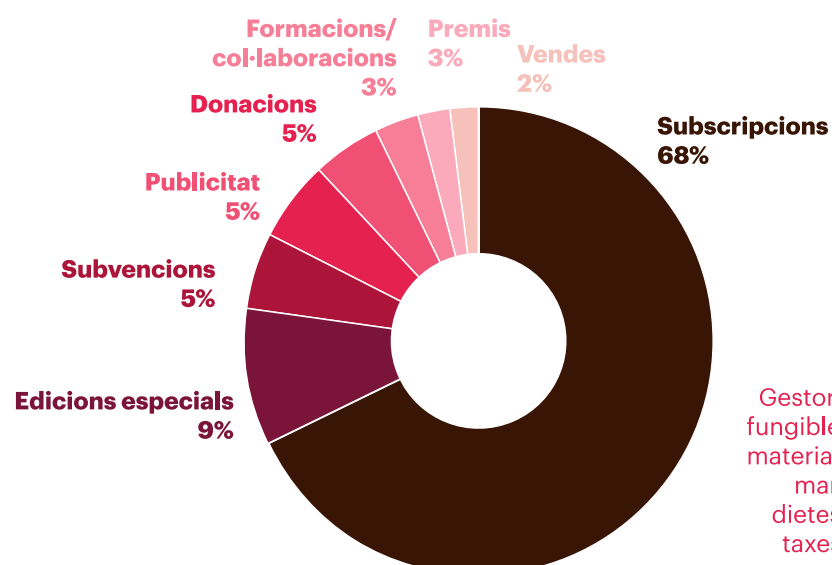
sòcia de treball Ester Mora com a membre del consell rector.

Des de la cooperativa, volem continuar treballant per ampliar la base social del projecte i millorar el tracte amb les sòcies. És per això que durant l'última assemblea es va presentar el Carnet Directa, un títol que permet gaudir de descomptes i avantatges en vint iniciatives de l'economia social i solidària dels Països Catalans. En la mateixa línia, va ser la primera assemblea que es va poder seguir telemàticament, una via que esperem millorar per poder augmentar, encara més, la participació i l'enriquiment col·lectiu del projecte.

INGRESSOS 2019

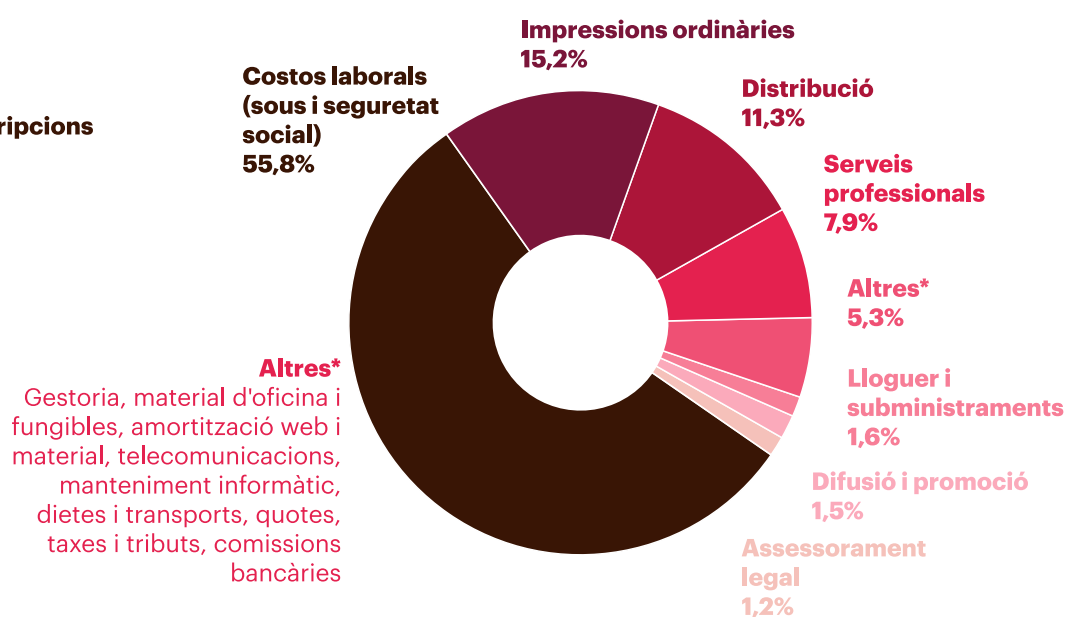
299.321,41 €

(+ 24.575,93 € subvencions i premis)

DESPESES 2019

294.246,48 €

Manifestació
en defensa del
dret a l'habitat-
ge, el 9 d'abril
de 2019 a
Barcelona
/ VICTOR SERRI
@_ittos_

Portes blindades, finestres tapiades, sistemes de vigilància o seguretat privada custodien habitatges buits arreu dels Països Catalans. Mentre cada dia, només a Catalunya, vora una trentena de famílies són desnodades, almenys 29.479 cases de grans propietats continuen deshabitades. Gran part de les claus que n'obren els panys són del BBVA, la Sareb, Blackstone, CaixaBank i Bankia. Entre els cinc acumulen gairebé el 78,8% dels pisos (23.242) que consten al Registre d'habitatges buits i d'habitatges desocupats sense títol habilitant de la Generalitat de Catalunya, un dels fruits del Decret llei 1/2015.

La dada ens serveix com a termòmetre i, segmentada per comarques, ens ajuda a imaginar el mapa de cases buides a Catalunya; però tan sols és la punta de l'iceberg. Per una banda, perquè el registre només inclou els habitatges que provenen d'execucions hipotecàries i dacions en pagament, que estan en mans de grans tenidors -a partir del llindar de deu immobles per tenidor- i que són propietat de persones jurídiques -empreses-, segons l'Agència d'Habitatge de Catalunya. Per l'altra, perquè tot i que les grans propietats tenen l'obligació d'inscriu-

re els pisos en el termini de quinze dies a partir del moment que queden buits, és impossible dirimir si s'estan comunicant les dades completes. En tot cas, empreses amb finques que no provenen d'execucions hipotecàries -com podrien ser Elix, Norvet o Optimum-, així com grans tenidors que són persones físiques, no estan obligades a registrar-los.

Si un pis continua al registre després de dos anys, és a dir, continua en desús passat aquest termini, la propietat ha de començar a pagar un impost (10 euros per metre quadrat fins a 5.000 metres quadrats, 15 fins a 20.000, 20 fins a 40.000 i 30 en endavant) i els ajuntaments poden obrir expedients sancionadors si determinen que s'està vulnerant la funció social d'un habitatge.

A diferència de Catalunya, en el cas del País Valencià i les Illes no sura ni la punta de l'iceberg. La Conselleria d'Habitatge valenciana assegura que encara no té les dades sistematitzades i des de les Illes prefereixen no fer-les públiques. Tot i així, l'any passat, Testa Residencial, una empresa controlada per Blackstone, va ocultar més de 500 immobles al Registre de pisos buits del Govern balear, que fins ara ha obert 24 expedients sancionadors per no comunicar habitatges desocupats.

BANCS, SAREB I FONS D'INVERSIÓ ACAPAREN MILERS DE PISOS BUITS

El registre de l'Agència d'Habitatge de Catalunya certifica que els megapropietaris sumen 29.479 habitatges en desús, un recompte que és tan sols la punta de l'iceberg del mapa de cases sense gent. Al País Valencià i a les Illes aquestes dades no són públiques

Gemma Garcia | @gemma_g_fabrega

I el passat mes de juliol, el conseller valencià d'Habitatge, Rubén Martínez Dalmau, va denunciar haver rebut "pressions i amenaces", tant públiques com privades, per part "dels poders fàctics que defensen els fons d'inversió", arran de l'aprovació del decret llei per a l'ampliació d'habitatge públic mitjançant tanteig i retracte.

BBVA i Sareb, al pòdium

Amb les dades de setembre de la Generalitat de la Catalunya a la mà, el banc espanyol que més inverteix en la indústria armamentística -4.450 milions d'euros entre el 2014 i el 2019- és també qui més pisos buits acumula. A través de diverses societats del grup o absorbides, el BBVA supera els 5.900 habitatges registrats. Per aquest motiu, des de 2017, ha estat sancionat per alguns ajuntaments, com els de Sabadell, Castellar del Vallès o Barcelona. El juny de l'any passat, el consistori barceloní va expropiar-li un pis al barri del Besòs després d'acreditar que l'havia tingut buit durant més de dos anys, aplicant el Decret llei 17/2019. Des de 2015, l'Ajuntament ha obert 160 procediments sancionadors vinculats a l'habitatge buit i ha expropiat temporalment divuit pisos.

El banc espanyol que més inverteix en la indústria armamentística és també qui més pisos buits acumula

L'Ajuntament de Barcelona ha obert 160 procediments sancionadors vinculats a l'habitatge buit

Malgrat l'entestament a desprendre-se'n en favor d'empreses inversores i fons estrangers -com Cerberus, Blackstone, Apollo o TPG-, la banca i la Sareb encara conserven totxo, i una part rellevant està en desús. Arran de l'adquisició d'Unimm -sorgida de la fusió entre Caixa Sabadell, Terrassa i Manlleu-, per un euro, el 2012, el BBVA va convertir-se en el líder en actius, però ara viu un procés invers. Per *netejar* els seus balanços, va vendre una gran part de la marca immobiliària Divarian (quan estava sota el seu control) al fons nord-americà Cerberus, però d'acord amb el registre mercantil, l'entitat encara en conserva el 20%. Precisament és contra Divarian que el moviment pel dret a l'habitatge acaba de llançar la campanya "Guerra a Cerberus", amb l'objectiu d'aconseguir lloguers socials per a famílies vulnerables. La PAH Barcelona reclama solucions per a cinc casos, al Baix Montseny hi ha vint afectades i des del barri del Cabanyal de València exigeixen una solució habitacional per a les persones que viuen a la finca del carrer Vicent Brull.

Quan el 2015 l'entitat bancària va embargar l'edifici al seu antic propietari, no va facilitar un número de compte a les inquilines on continuar »

» ingressant el lloguer, explica Guillem Ribera, de l'Espai Veïnal el Cabanyal. Així és com van començar els desnonaments i les ocupacions dels pisos que quedaven buits. Francisca Giménez i Abraham Bermúdez, que hi viuen amb dues criatures i una en camí, batallen ara per un lloguer social. “No només okupem perquè les famílies tinguin sostre; es tracta de guanyar una batalla: intentar que, a través de l'okupació, es regularitzi una situació; per demostrar que amb l'autoorganització popular i mitjançant l'acció directa podem aconseguir-ho”, reivindica Ribera.

Si el 2012 el BBVA va arribar a ser líder en immobles, ara probablement li prendrà el relleu el banc que està a punt de néixer de la fusió de CaixaBank i Bankia. Tot i que cap de les dues entitats ha facilitat el nombre d'immobles que posseeixen -la primera assegura que no tenen disponibles les dades i la segona que la xifra no és pública-, sumaran 650.000 milions d'euros en actius i, segons el registre català, 7.573 pisos buits, 383 dels quals de Coral Homes, una societat compartida amb el fons nord-americà Lone Star. Precisament, alguns d'aquests immobles es troben a Girona i la PAH està negociant per aconseguir lloguers socials. Fa

tres anys, CaixaBank va absorbir la propietat del bloc del número 244 del carrer Santa Eugènia a un particular, i per a Saida, que hi viu amb els dos fills -un menor d'edat-, van començar els problemes. Fins aleshores pagava un lloguer de 400 euros, però la nova propietat, presidida per Jordi Gual, no ha volgut renovar-li el contracte, ni a ella ni a dues famílies més.

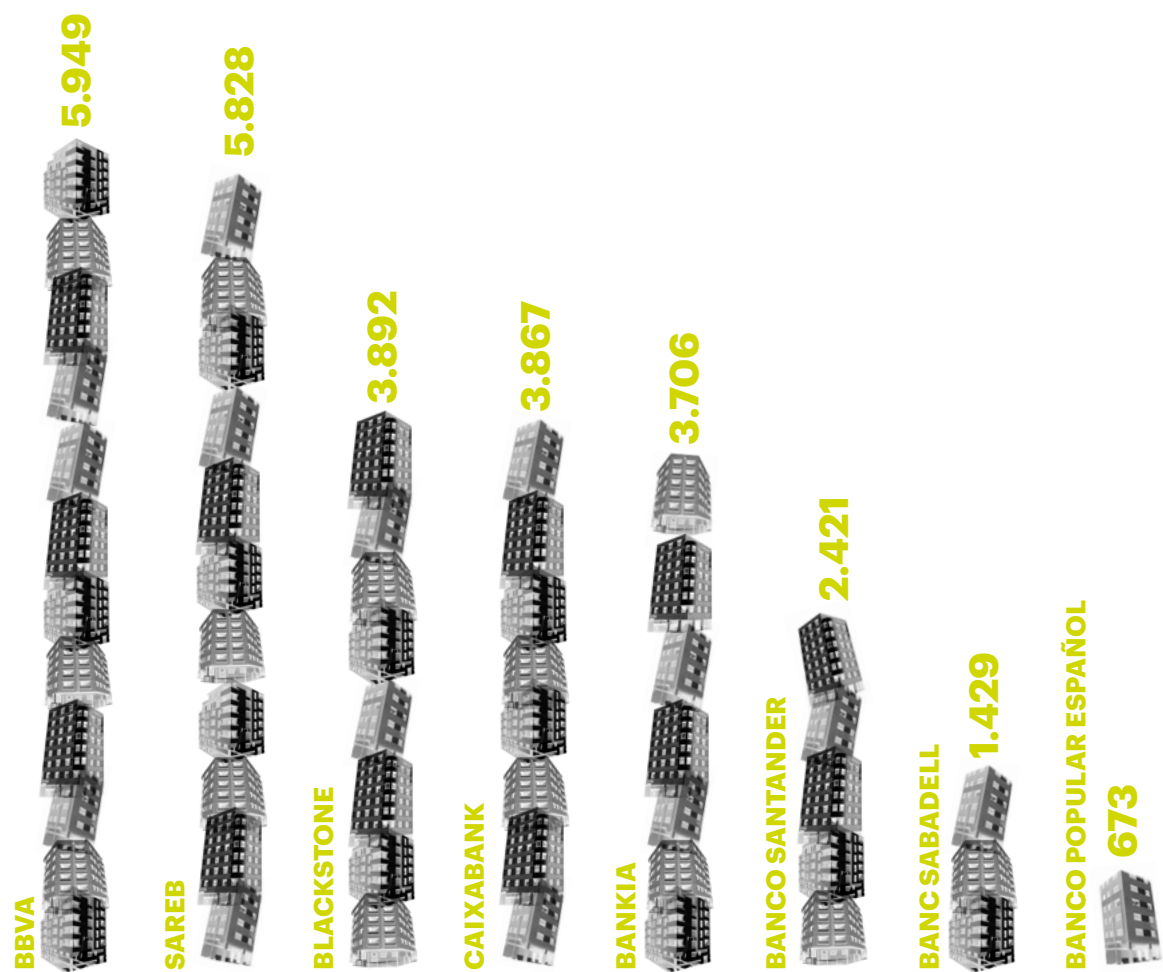
Frec a frec amb el BBVA, el *contenedor* d'actius tòxics dels bancs ocupa el segon lloc en el rànquing d'habitatge buit. En part finançada amb diner públic, la Societat de Gestió d'Actius Procedents de la Reestructuració Bancària (Sareb) va ser creada pel Partit Popular el 2012 i va convertir-se en la major immobiliària d'Europa. Ara, quan només li queden set anys per vendre'ls, encara acumula en els seus balanços 132.000 pisos, locals i solars. I en el registre, 5.828 pisos buits, vora un 20% del total.

Precisament, la Sareb ha estat un dels objectius prioritaris de l'Obra

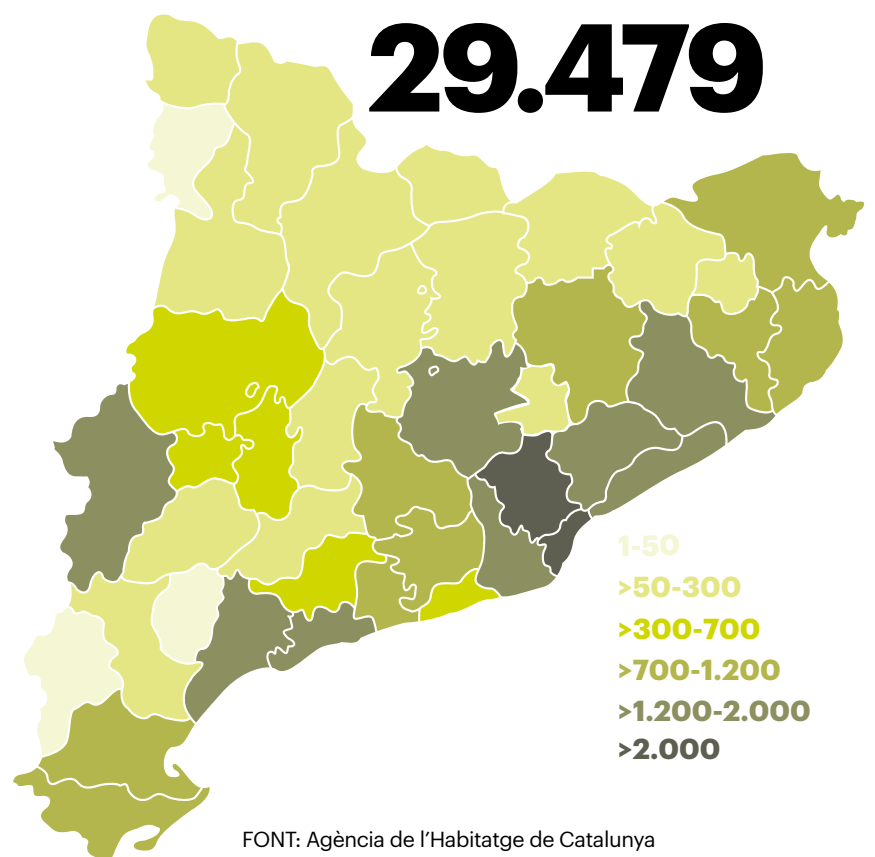
Social de la PAH, que des del 2012 ocupa immobles buits per real·lotjar famílies en situació de vulnerabilitat. “Recuperem habitatges de grans tenidors o bancs i que portin un mínim de temps buits: cinc, sis o fins a deu anys”, subratlla Aïda Guidus, de la PAHC Sabadell, que dels cinc blocs que ocupen, dos són del *banc dolent*. A continua-

ció del Barcelonès -amb 1.148 habitatges-, el Vallès Occidental és on la Sareb té més pisos buits -591, 190 dels quals a Sabadell.

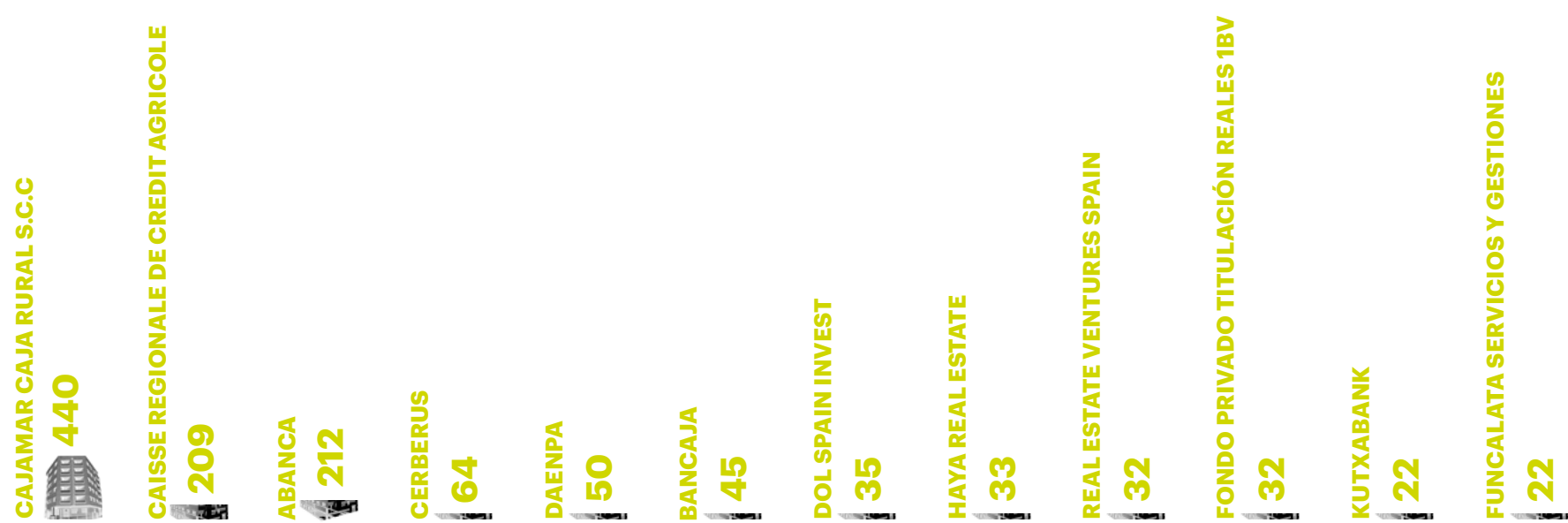
Mentre les negociacions del bloc de Campoamor estan estancades, ja l'any 2014, la PAHC Sabadell va aconseguir que la Sareb cedís els habitatges del bloc de Gràcia a l'Agència d'Habitatge de

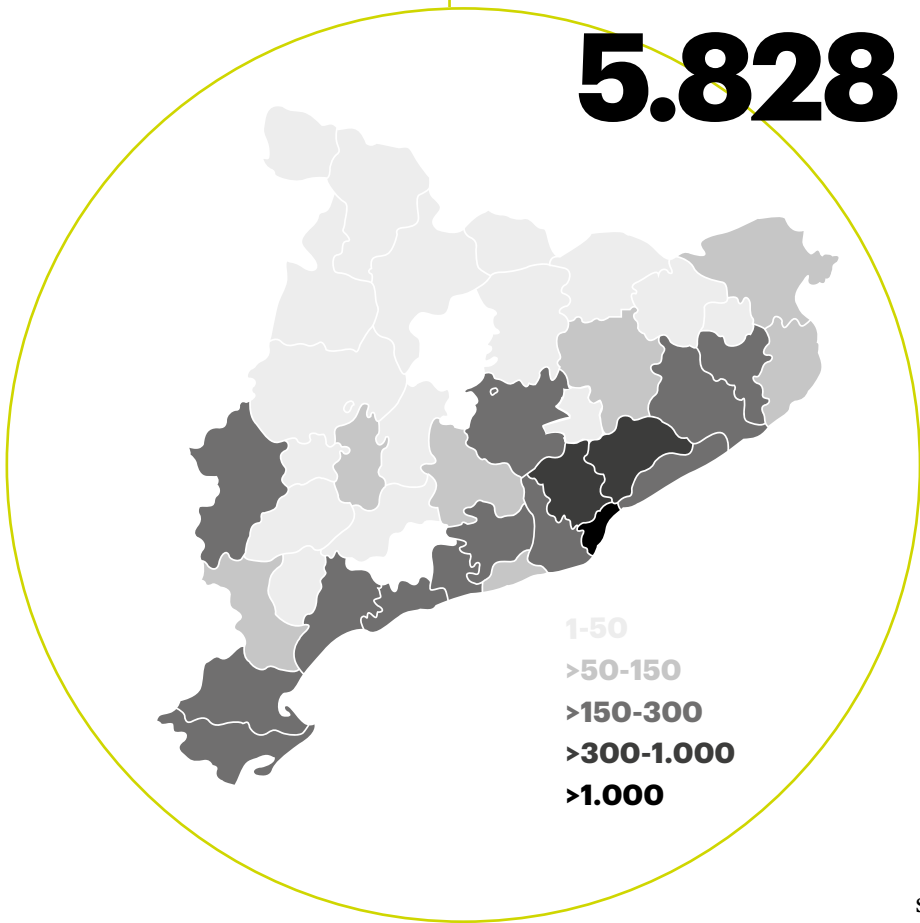
TOTAL D'HABITATGES BUITS A CATALUNYA

El top 20 de les societats amb **més habitatges buits**

EN MANS DE **LA SAREB**

/ PAU FABREGAT I
GEMMA GARCIA
@pau_fabregat i
@gemma_g_fabrega

Catalunya per a lloguer social. Mari Mercader, el seu marit i la seva filla són una de les quaranta famílies que van entrar-hi a viure després de passar per un periple que va començar fa set anys. Van haver d'abandonar el seu pis perquè no podien fer front al lloguer i van ocupar un pis del Banc de Sabadell. “Ens havíem quedat

sense feina i no tenia cap altra sortida”, insisteix Mercader. Salvant les distàncies, les històries de les quaranta famílies tenen un relat comú: no tenien cap altra sortida. El 2018, l'Obra Social Barcelona desgranava la propietat de les ocupacions arreu de Catalunya i apuntava que el 82% dels pisos pertanyen a grans propietats. En sintonia, recentment, l'informe de la inseguretat residencial a Barcelona 2017-2020, elaborat per l'Observatori DESC i altres entitats, conclou que el 60% dels casos »

Abraham Bermúdez

“Abans del confinament ens van dir que ens farien un lloguer social, però no han tornat a donar senyals”

Viu amb Francisca Giménez i dues criatures menors d'edat.
Carrer de Vicent Brull, 67, València

Divarian (BBVA i Cerberus)

Espai Veïnal del Cabanyal negocia lloguers socials per a les quatre famílies que viuen a l'edifici.

Mari Mercader

“Som quaranta famílies en situació precària que, gràcies a la PAHC, hem aconseguit un sostre”

Viu amb Wolfgang Gail i una filla.
Carrer de Sant Ferran, 109, Sabadell

Sareb

La PAHC Sabadell va aconseguir lloguers socials per a quaranta famílies.

» són entitats financeres i el 18% altres empreses catalogades com a grans tenidors.

Jaime Palomera, del Sindicat de Llogateres, insisteix que les ocupacions són una de les conseqüències del fet que cada dia es desnonin famílies en situacions de vulnerabilitat i considera que se n'està fent una “campanya infame, miserable i demagògica”. Per l'activista, “la millor manera de combatre aquesta situació és garantir el dret a l'habitatge i parar els peus a l'especulació, també per lluitar contra aquells que fan negoci amb l'ocupació i les micromàfies”.

Blackstone, rere una vintena d'empreses

Aliseda, Budmac, Lanusei Investments, Teana Investments, Treamen Investments i Avir Investments són sis d'una vintena d'empreses de Blackstone que concentren el 13,2% dels pisos buits registrats per la Generalitat. El nom del famós fons d'inversió, que s'ha convertit en un dels propietaris més grans del món i de l'Estat espanyol, es camufla entre una extensa estructura societària que inclou algunes socimis -societats anònimes exemptes de pagar l'impost de societats-, com Budmac i Avir, o altres que també apareixen al registre, com Patriot Propco.

Al barri barceloní del Raval coneixen bé Blackstone i les seves estratègies. A aquest i altres fons, assegura Joana Sales, del Sindicat d'Habitatge del Raval, “els surt molt a compte convertir cases buides en narcopisos perquè faciliten l'expulsió dels veïns i

aconsegueixen que un edifici es buidi”. A principi de setembre, Raval Rebel va poder aturar un desnonament d'una família que està ocupant un pis de la socimi de Blackstone, Budmac, al carrer Vistalegre. I ara, el Sindicat d'Habitatge del Raval, dona suport a la família de Paulo Galíndez, que va entrar a un pis buit del carrer Carretes, i el gran fons voltor ja l'ha denunciat. Tots dos havien sigut narcopisos. Acció Raval i Raval Rebel tenen constància que Blackstone tolera que almenys un immoble s'hagi convertit en narcopis i, a més, denuncien que com a mínim en un total de set habitatges de grans tenidors al barri es trafica.

Per contrarestar-ho, les entitats pel dret a l'habitatge intenten que s'hi allotgin famílies que ho necessiten. Després que el veïnat fes fora els traficants, el mes de juny passat, Galíndez, amb la seva companya i dos fills, van entrar a l'habitatge. De moment, el suposat negociador del fons voltor s'ha limitat a oferir-li 2.000 euros perquè marxi. “He instal·lat l'aigua, la llum, he reformat el lavabo perquè provocava humitats al pis de baix... He proposat pagar un lloguer assequible, però m'han dit que no lloguen a okupes”. Ara afronten l'amenaça de desallotjament amb un judici per l'ocupació del pis el proper 10 de novembre.

Segons Jaime Palomera, mantenir habitatges buits, per als grans tenidors, no és un problema: “Compren edificis sencers o paquets amb l'objectiu de vendre'ls després d'uns divuit mesos, i un edifici sense bitxos -inquilines en l'argot

L'impost de la Generalitat i les sancions dels municipis només s'apliquen a partir dels dos anys

Jaime Palomera, del Sindicat de Llogateres, considera que les okupacions són conseqüència dels desnonaments

immobiliari- el poden vendre més car i treure'n més rendibilitat”. I per ara, el tribut establert per la Generalitat i els expedients sancionadors que puguin obrir els municipis només són aplicables a partir dels dos anys. ●

Paulo Galíndez

“Estic disposat a pagar, però el negociador diu que no lloguen a okupes”

Viu amb Lucía García i dues criatures menors d’edat.
Carrer de Carretes, 38, Barcelona
Blackstone
La propietat els ha denunciat per ocupar l’habitatge, que havia estat un narcopis.

Saida

“La nova propietat diu que hem de marxar perquè vol vendre el bloc”

Viu amb dos fills, un menor d’edat.
Carrer de Santa Eugènia, 244, Girona
Coral Homes (CaixaBank i Lone Star)
CaixaBank va embargar el bloc i es nega a renovar els contractes de lloguer.

Azora: pisos de lloguer amb trampes

L’Ajuntament de Barcelona va anunciar el juny passat que sancionaria Azora “per no complir amb l’obligació” de posar en lloguer una vintena de pisos protegits del bloc de la plaça Alfonso Comín, però aquest gran propietari no apareix al registre de pisos buits de la Generalitat. No són pisos que provinguin d’execucions ni dacions i, per tant, no estan subjectes a la normativa. Té almenys catorze edificis a Catalunya i molts els va adquirir a Solvia, la branca immobiliària de Banc Sabadell que l’agost de 2018 va vendre al fons Oaktree Capital Management. El fons d’inversió, en mans de CBRE Global Investors –un dels principals gestors d’inversió en actius immobiliaris del món amb seu a Los Angeles–, pretén incrementar fins a un 80% els lloguers de centenars de famílies, 106 de les quals a un edifici del barri del Progrés de Badalona, com és el cas que ens explica Àlex Noya, que va fugir amb la seva dona

i tres criatures de Barcelona per trobar un lloguer més assequible. La tardor de 2018 va començar el degoteig de burofaxos que informaven les inquilines que apujarien el lloguer de 1.000 a 1.800 euros en dues fases. Noya va aconseguir una pròrroga de sis mesos i, amb la llei a la mà, assegura que no està disposat a pagar més del que paga ara. “Azora fa trampes i imposa diverses clàusules, com l’obligatorietat d’una assegurança, per encarir el preu”, denuncia l’inquilí, a més de jugar amb les “bonificacions” per efectuar les pujades per trams. El Sindicat de Llogateres ha iniciat una querella contra el fons per “pujades fraudulentament que van contra el decret llei de març del 2019”, segons el qual els increments han d’estar vinculats a l’IPC durant els set anys de durada mínima de qualsevol contracte de lloguer d’immobles propietat de persones jurídiques (empreses).

Àlex Noya
davant de l’edifici
del barri del
Progrés de Badalona
propietat d’Azora
/ VICTOR SERRI
@_ittos_

OKUPES, MENTIDES | EL NEGOCI DE SECURITAS DIRECT

Els últims mesos s'ha desfermat una campanya d'informacions falses en relació amb l'ocupació d'immobles. Juristes especialitzades en el dret a l'habitatge ho atribueixen als interessos de la banca i els grans tenidors

Jesús Rodríguez | @albertmartnez

Gran desplegament de l'ARRO a Barcelona en el desnonament d'un pis del carrer Còrsega el 22 de setembre / VÍCTOR SERRI @_ittos_

“Okupen una casa i marxen de vacances a Eivissa”, “Okupes acusats d'estendre carn de gat esbudellat a València” o “Okupes: se'ls ha d'erradicar definitivament”. Són titulars d'articles publicats durant l'estiu de 2020 a les pàgines de Las Provincias, Marca o Expansión respectivament, per citar-ne alguns exemples. La presència mediàtica de la paraula *okupa* ha estat especialment intensa a les televisions privades. Als informatius d'Antena 3 o Telecinco la línia informativa s'ha arreglerat amb els seus interessos publicitaris. Després que l'empresa Securitas Direct encarregués una enquesta a l'Institut Sondea sobre “les pors” de qui ostenta una segona residència, on s'arribava a la conclusió que l'amenaça d'una ocupació estava per sobre de la por a patir un robatori o danys materials, les informacions sobre “okupes” es van disparar. Notícia alarmista i després la pertinent falca publicitària on s'incentiva la instal·lació d'una alarma o un vigilant de seguretat.

Les estadístiques, però, desmenteixen la suposada gravetat de la problemàtica: ni segones residències ni quan marxés de vacances. Les ocupacions molt majoritàriament es donen en immobles abandonats que són propietat de bancs, fons d'inversió i societats immobiliàries. Lucia Martín, regidora d'Habitatge i Rehabilitació de l'Ajuntament de Barcelona, revelava a finals de setembre una dada prou clarificadora: les primeres o segones residències representen només un 0,13% del total d'ocupacions, 3 casos respecte a les 2.288 famílies en situació d'emergència habitacional ateses pels serveis socials i d'habitatge del consistori durant l'any 2019. Els casos més conflictius que han aparegut als mitjans (on ocupants s'enfrontaven amb altres veïnes o generaven molèsties pel soroll) pràcticament sempre comptaven amb el factor de l'extrema dreta: militants de Vox van ser presents en les mobilitzacions veïnals *antiokupes* els passats mesos de juliol i agost a Pallemà, l'Hospitalet de Llobregat -on fins i tot el seu secretari d'organització a Catalunya, Jordi de la Fuente, es va deixar veure megàfon en mà-, Sant Joan Despí o el Vendrell.

Des del món de la judicatura la qüestió ha suscitat un intens debat, fins al punt de provocar una autèntica fractura en una institució tan referencial com l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (ICAB). El 2 de setembre, en roda de premsa, el president de la Comissió de Normativa de l'ICAB, Jesús Sánchez, posava sobre la taula la proposta -avalada per la junta del col·legi professional- de modificar la Llei d'enjudiciament criminal amb la creació de l'article 544 sexies amb el següent redactat: “En els casos en què es conegui un delictes de l'article 245 del Codi Penal, el jutge o tribunal adoptarà motivadament la mesura de desallotjament en el termini màxim de 48 hores des de la petició cautelar”. Sánchez assegurava que “sota la falsa aparença d'una ocupació basada en l'estat de necessitat, s'oculten determinats grups o persones que operen en la més absoluta opacitat i impunitat obtenint beneficis econòmics per l'ocupació d'un habitatge”.

L'ocupació de primeres o segones residències suposa només el 0,13% dels casos a la ciutat de Barcelona

La proposta de facilitar encara més els desnonaments ha fracturat el Col·legi de l'Advocacia de Barcelona

Per contra, des de la Comissió de Defensa dels Drets de la Persona del mateix ICAB, s'ha emès un comunicat en què considera “irrespectuós i irresponsable alimentar una projecció del fenomen de l'ocupació de manera esbiaixada i alarmista; sense tenir en compte el context de successives crisis socials”. A més, considera la casuística de primeres residències ocupades com a “anecdòtica” i alerta que en aquests casos la resposta penal és severa, amb delictes com violació de domicili, extorsió o coaccions.

Per Edu Cáliz, d'Arrels Advocats, “és una desagradable sorpresa que una institució com l'ICAB, que hauria de vetllar per la salvaguarda de la funció social de l'advocacia, es dediqui a fer política de plató de televisió avalant un fals debat en lloc d'afrontar el veritable drama que estem vivint amb més de vuitanta desnonaments setmanals a ciutats com Barcelona”. En opinió d'Anaïs Franquesa, de l'associació Irídia, “és una campanya preventiva de la banca i els grans tenidors perquè tenim una crisi econòmica que ja està aquí -i més que la notarem-, com a conseqüència de polítiques anteriors però sobretot per la pandèmia de la COVID. Aquesta situació portarà moltíssima més gent a l'ocupació social per tenir accés a un habitatge, en un context agreujat per la pèrdua de llocs de treball i la pobresa que se'n deriva”. I sobre la pretensió d'endurir la legislació considera que “no són necessaris canvis per protegir la propietat i la possessió dels immobles. Probablement són els drets més protegits a l'ordenament civil i al dret penal. Quan un propietari vol recuperar un immoble que té abandonat, ho pot fer amb un procediment per judici verbal i pot recuperar la possessió amb prou agilitat”. Caliz alerta que si es fes la modificació legal, les persones ocupants no tindrien ni tan sols dret a la defensa: “Els advocats i advocades que vivim la professió com una branca més de la lluita social només podem sentir vergonya del posicionament de la junta del Col·legi d'Advocats. S'ha de posar el focus en un canvi de model que eviti l'especulació amb béns de màxima necessitat, com és l'habitatge, i recuperar la reivindicació de derogar la criminalització de l'ocupació inclosa en l'actual article 245 del Codi Penal”. ●

PROCEDIMENTS JUDICIALS

Immoble de titularitat municipal

Fins a les 72 hores des de l'ocupació. Per ordre executiva signada per l'alcalde o, alternativament, pel regidor de districte (només en aquells municipis que ho tinguin previst en la seva normativa, com és el cas de l'Ajuntament de Barcelona).

Abans d'un any d'ocupació. Per via d'un expedient administratiu.

Després d'un any d'ocupació. A través d'un procediment al jutjat contenciós administratiu.

Immoble de titularitat privada

Via penal
Presentació d'una denúncia pel delictes lleu d'usurpació (article 245.2 del Codi Penal).

POSSIBLES DESENLLAÇOS

- Desallotjament exprés per ordre del jutjat de guàrdia (en alguns casos justificat per un informe dels bombers que acrediti problemes estructurals a l'edifici).
- Desallotjament com a mesura cautelar abans de la celebració del judici.
- Desallotjament com a mesura incorporada en la sentència condemnatòria. En aquest cas, les ocupants de l'immoble que siguin identificades podran ser condemnades entre un i tres mesos de pena-multa o, alternativament, ingressar entre 15 i 45 dies a la presó.
- Arxivament per considerar que l'immoble estava abandonat i no s'ha lesionat cap bé jurídic o perquè l'ocupació va ser tolerada per acció o per omissió.

Via civil

- Interdicte per recuperar la possessió d'un immoble ocupat, també conegut com a judici verbal (article 250.1 de la Llei d'enjudiciament civil).
- Recuperar la possessió d'un immoble en precari. Van deixar de pagar un lloguer o no se'ls va renovar el contracte.

POSSIBLES DESENLLAÇOS

- Ordre de llançament incorporada a la resolució en la qual es convoca el judici entre ocupants i propietat.
- Ordre de llançament notificada en sentència després del judici.

En el cas de ser la primera data de desnonament, la notificació incorpora el dia i l'hora. A partir de la segona convocatòria es pot executar amb data oberta. El dia i l'hora es manté en secret i és fruit d'un pacte entre la policia, el jutjat i la propietat de l'immoble, sense comunicar-ho a les persones que l'habiten.

PROCEDIMENTS EXTRAJUDICIALS

Instrucció dels Mossos d'Esquadra (des de l'any 2012)
Els Mossos d'Esquadra elaboren un atestat amb testimonis (seleccionats pel cos policial) que assegurin que l'ocupació s'ha produït fa menys de 48 hores. Consideren, sense aval judicial, que s'està davant d'un delictes "flagrant" i que a l'immoble encara no s'hi ha constituït un domicili. El desallotgen sense ordre judicial.

Instrucció del Ministeri de l'Interior (des de l'any 2020)
A l'Estat espanyol s'ha replicat la instrucció policial que ja opera des de l'any 2012 en el cas dels Mossos d'Esquadra. La Policia Nacional espanyola o la Guàrdia Civil elaboren un atestat amb testimonis (seleccionats pel cos policial) que assegurin que l'ocupació s'ha produït fa menys de 48 hores. Consideren, sense aval judicial, que s'està davant d'un delictes "flagrant" i que a l'immoble encara no s'hi ha constituït un domicili. El desallotgen sense ordre judicial.

Empreses de desallotjaments extrajudicials
Empreses especialitzades en executar desallotjaments extrajudicials (Desokupa, Citylock, Fuera Okupas...). Mitjançant la figura del controlador d'accés, bloquegen l'entrada o la sortida de persones d'un edifici ocupat al·legant que la porta i l'escala són titularitat del legítim propietari, i generen així una coacció contra les persones que hi habiten. En paral·lel, ofereixen una quantitat de diners, que pot oscil·lar entre els 1.000 o els 3.000 euros.

María Sánchez,

veterinària de camp i escriptora

“Necessitem tornar la dignitat a la gent que sosté el món: les camperoles”

Text: Berta Camprubí | @bertacamprubi
Fotografia: Jose González

És dona, del camp, veterinària i escriptora, per aquest ordre. Nascuda a la Sierra Norte de Sevilla l'any 1989, treballa i viu amb una mirada agroecofeminista. En aquest moment de la seva vida se sent afortunada de poder acompanyar associacions que defensen espècies d'animals en perill d'extinció, com les gallines extremenyas blaves. Reivindica amb urgència el seu origen rural, i després d'escriure els llibres *Quadern de camp* i *Terra de dones*, acaba de publicar un recull de vocabulari popular rural anomenat *Almáciga, un viver de paraules del nostre medi rural* (GeoPlaneta, 2020). Acaricia el seu gat mentre conversa, apassionada pel que diu, que, sens dubte, és el que sent.

Et defineixes com a agroecofeminista. Tant l'agroecologia com el feminisme són moviments socials i polítics però també són pràctiques, maneres de viure. On es creuen?

Jo parlaré des de la meua experiència personal, des del meu dia a dia, perquè no soc acadèmica, jo no faig articles científics; el meu dia a dia és al camp, és la pràctica. L'agroecologia i el feminisme es creuen sobretot perquè, en aquest país, els projectes més interessants que s'estan fent en agroecologia i les formes de lluita contra aquest sistema extractivista -que s'enfoca només en la producció, que no té en compte la vida, que no té en compte el territori ni els ecosistemes- estan liderats i posats en marxa per dones. Són elles les que estan salvant races en perill d'extinció, fomentant grups de consum, organitzant-se per lluitar contra les macrogranges. Crec que és fonamental aquesta forma de treballar i de relacionar-nos amb la terra que ens dona l'agroecologia. Però l'agroecologia, d'entrada, no és feminista, perquè les violències patriarcales arriben a tots els estrats; per això és fonamental posar-se aquestes ulleres feministes i no reproduir les violències patriarcales.

El món rural tendeix més a ser comunitari que l'urbà. Tot i que la pandèmia ha modificat aquesta realitat, creus que la urbanitat és compatible amb viure de manera comunitària?

Jo crec o espero que sí. Aquesta ha estat una de les coses positives de la pandèmia. Silvia Rivera Cusicanqui, una de les meves sociòlogues preferides, diu que quan un sistema col·lapsa per acumular problemes, es dona un *pachakutik* -paraula quítxua- i que en les esquerdes que s'obren es donen espais on podem reimaginar i repensar noves formes. Jo no idealitzo el món rural i demonitzo la ciutat, per a res; però sí que reivindico que sempre s'ha parlat molt malament dels pobles i hem idealitzat la urbanitat, ja que durant la dictadura franquista el progrés era deixar el teu poble i anar-te'n a una ciutat. És veritat que, gràcies a la pandèmia, la gent ha començat a parlar amb els seus veïns, que no els coneixia. Al meu poble, si un dia la meva àvia no obre la porta, les veïnes ja n'estan pendent. Però les ciutats realment per què estan fetes? Per a la vida o per produir i consumir? Ens hem adonat que les ciutats no estan fetes per a aquesta vida comunitària. Vas pel carrer i no pots seure perquè ja no hi ha espais públics, es dissenyen bancs perquè la gent no pugui estirar-s'hi o on no puguin seure dues persones juntes; és aquesta arquitectura antivida, anticompartir. Hem viscut en una bombolla d'immediatesa i d'individualitat que fa por. Llavors aquesta fractura que s'ha produït durant la pandèmia a mi em dona esperança, perquè, per exemple, a Madrid s'han organitzat bancs d'aliments i menjadors socials impulsats per la gent.

“ ”

**L'agroecologia,
d'entrada, no és
feminista, perquè
les violències
patriarcals arriben
a tots els estrats**

**Hem arribat a
industrialitzar
el camp perquè
això és el que es
fomenta i és el
que se subsidia**

Assegures que el camp és una forma de resistència. A què?

Compte, no tot el camp, i és que tenim un greu problema: s'està uberitzant el camp. Amb la pandèmia, la situació dels temporers està sent portada: "Un treballador mor treballant dotze hores al dia per 20 euros agafant síndries, sense descans, sense beure aigua". Però això passa des de fa molts anys, i s'han denunciat les condicions de treball a les grans explotacions intensives com els hivernacles de Huelva. Aquesta és la fabulosa horta d'Europa de la qual es presumeix. Jornaleres de Huelva en Lluita porta anys denunciant la situació de les dones migrades. Però després els migrants són els que ens roben, segons el discurs racista i xenòfob imperant. I què estem menjant? Ja no és només el que ve d'origen animal, també són les verdures, el mateix oli d'oliva: que siguin arbres no vol dir que no siguin part d'un sistema intensiu que es carrega un ecosistema, que es carrega la biodiversitat. Hem de ser conscients que som éssers interdependents, com diu la gran Yayo Herrero, i no només entre les persones, sinó amb el sòl, l'aigua, els animals. Hem arribat a industrialitzar el camp perquè això és el que es fomenta i és el que se subsidia. I mentrestant, si agafem els mapes de la superfície de pastura i els mapes de la superfície de Xarxa Natura, que són tots els parcs naturals -els espais protegits del país-, coincideixen. On hi ha ramaderia ex-

tensiva és on hi ha biodiversitat, és on hi ha els parcs naturals com Sierra Nevada.

Llavors, si tenim en compte que l'agricultura representa només un 3% de l'activitat econòmica de l'Estat espanyol, aquesta resistència està en perill d'extinció?

És clar. El camp de la resistència és el de les pastores que treballen amb races autòctones que s'estan extingint encara que moltes vegades no siguin rendibles. És el dels grups de consum, camperoles que segueixen lluitant i protegint les seves llavors. I una altra forma de resistència és menjar els aliments de temporada, menjar béns de proximitat. Fa ràbia perquè podríem alimentar-nos tots així, perquè tenim un territori i gent que vol fer-ho; el problema és que s'està incentivant i subvencionant el contrari. Per què hi ha tantes macrogranges, tants monocultius intensius? A la meua terra, a la comarca de la Vega del Guadalquivir, una terra molt rica, antigament hi havia arbres fruiters, hi havia pluralitat. I ara què estan plantant? Oliveres. Per què? Perquè és el que dona diners a través de la política agrària comuna de la Unió Europea.

A l'Amèrica Llatina hi ha una lluita important per conservar les llavors nadiues enfront de l'entrada de llavors certificades i transgèniques. Quina és la situació de les llavors nadiues a la península Ibèrica?

Jo treballo amb animals, així que no en sé tant, d'aquest tema, però crec que a escala mundial és una cosa que hauria de preocupar-nos molt més del que ens preocupa: depenem de grans empreses per poder menjar. La humanitat està en mans d'unes persones amb poder, és un fet molt greu. Que hàgim perdut la biodiversitat de cada poble, de cada territori, és fruit de l'homogeneïtzació del menjar, de voler menjar tots el mateix.

Creus que al camp la divisió de tasques associada al gènere és més forta que a la ciutat o no hi té res a veure?

Tant a la ciutat com al camp, el masclisme ho abasta tot. Potser sí que es veuen més remarcades les tasques de la dona al camp: tenir cura de la casa, tenir cura dels fills i tenir cura també de l'horta; però també s'ha descobert, per exemple, que hi havia dones en la transhumància, en el moviment de ramats de nord a sud de la muntanya a les pastures d'estiu, aprofitant rostolls, però elles no han explicat la seva història. Jo, des de la meua experiència -i no és el mateix ser una dona veterinària que una dona migrant que treballa com a jornalera, és a dir, jo parlo des de la meua situació de privilegi-, puc dir que comparant la meua feina de veterinària amb la d'escriptora, és impressionant el masclisme que m'he trobat a les grans ciutats. En canvi, he treballat per Espanya i Portugal amb ramaders i ramaderes de tot tipus i m'he sentit molt estimada i molt acollida.

Com es relacionen el feminisme i la tradició en la ruralitat?

En aquest sentit no hi ha xocs, però sí alguns plantejaments i qüestions. Xocs pot haver-n'hi, però per a qui? Per a les feministes de la ciutat? A les feministes del món rural també poden xocar-los moltes coses del feminisme urbà, no? Crec que hem d'entendre que hi ha molts feminismes possibles i que ens hem d'acompanyar. Hi ha un comentari que no oblidaré mai d'una dona migrant

“ ”

Una altra forma de resistència és menjar els aliments de temporada, menjar béns de proximitat

Que hàgim perdut la biodiversitat de cada poble, de cada territori, és fruit de l'homogeneïtzació del menjar

de Jornaleres en Lluita de Huelva que treballava en camps de maduixes: “No pot ser que vinguin aquí les feministes de Madrid a dir-nos com hem de fer la nostra lluita. Nosaltres, com a dones migrants que treballem als camps, ens organitzem i decidim com tirar endavant”. Això cal entendre-ho.

Dones com la teva àvia i la teva mare, que treballaven la terra i tenien cura de la casa, en deuen quedar molt poquetes a l'Estat espanyol, però segueixen sent majoria a les zones rurals dels països del sud global. Com analitzes aquesta situació global?

Les dones del sud global són, sens dubte, les que alimenten el món. L'agricultura camperola i familiar és duta a terme principalment per dones, i que horrible que sigui a qui donem menys suport. I no només a elles, sinó a les pràctiques que duen a terme: pràctiques de resiliència; de conservació de llavors, de races autòctones, d'aliments de temporada, de sabers i coneixements agroecològics. Darrere de tot això també hi ha una cultura i un patrimoni que hem de defensar. I aquí a Espanya segueixen existint aquestes dones. Aquí es va aconseguir la titularitat compartida de la terra, però no hi ha hagut gaires avenços. Moltes dones segueixen treballant la terra,

segueixen tenint la seva horta de subsistència, però no apareixen: són invisibles per a l'Estat i per a les estadístiques. Les Ramaderes en Xarxa són un grup de pastores articulades que tenen ramats en extensiu, que pasturen i que viuen al camp. La unió, el cooperativisme, l'associacionisme, per a mi són fonamentals per lluitar i defensar aquestes altres formes de producció.

També has repetit en diverses ocasions que viure *del* camp és molt dur. No ho és, en canvi, viure *al* camp, com fan els anomenats *neorurals*, la sostenibilitat econòmica dels quals depèn de l'activitat urbana. Com podem construir un model que valori més el treball del pagès o que fins i tot valori igual recol·lectar fruites i verdures que ser agent immobiliari? La gent que se'n va cap al camp i que no fa *terratreball*, sinó que fa teletreball, i més ara amb la pandèmia, viuen en certa incoherència, perquè, que jo sàpiga, les pantalles encara no ens donen ni patates, ni cols, ni enciams ni tomàquets. Qui pot anar-se'n a espais on, a més, els serveis públics estan aniquilats? On no hi ha accés a una bona sanitat, educació, transport? Algú amb uns recursos que permeten que la seva vida no depengui d'aquests serveis. Llavors és fonamental, per començar, tor-

“ ”

El que avui entenem per progrés, per modernitat, és tot el contrari del que feien les nostres àvies

A les ciutats l'èxit és aconseguir ser autònom, un model molt característic de l'individualisme imperant

nar la dignitat a les camperoles, perquè portem molts anys, moltes dècades, menyspreant tot el que han fet. El que avui entenem per progrés, per modernitat, és tot el contrari del que feien les nostres àvies. Ells entenen el progrés com una altra cosa. I quina pena, perquè ara s'està dient, per exemple, que la pastura és la millor manera de prevenir incendis, que les cabres són les millors bombers: això ho porten dient les camperoles tota la vida. Ho ha dit la gent que no ha anat a la universitat, però ha de venir algú de la ciutat o l'acadèmia a confirmar-nos i a validar-nos. És fonamental resignificar i valorar el coneixement de les nostres àvies. La meua família materna ha estat molt humil però mai va passar gana, perquè sempre hi havia intercanvi de menjar i d'activitats amb les veïnes, i això ho hem oblidat. Com també hem oblidat les pastures comunals d'Espanya. Compte, jo no dic que hàgim de tornar a tot això, però crec que podem utilitzar tot aquest coneixement amb les eines que tenim ara. Però a les ciutats l'èxit és aconseguir ser autònom, un model molt característic de l'individualisme imperant. La transformació també està en l'educació: si des de petits els nens saben d'on ve el que mengen, valoraran les tasques del camp i inclús voldran ser com ells. Però com pots valorar quelcom que no coneixes?

Les subvencions de la política agrària comuna (PAC) ascendeixen a més de 6.700 milions d'euros i representen aproximadament el 30% del total de la renda agrària espanyola. A l'Estat espanyol les agricultores viuen dels subsidis? Les persones que conserven la biodiversitat i els ecosistemes, que fixen població, les guardianes del territori, no reben suport. Al contrari, se les maltracta amb la burocràcia, se'ls posen les coses difícils i, a sobre, no es valora la feina que fan. Si els diners d'aquestes subvencions arribessin realment a la gent que viu al camp, creus que tindríem aquest problema de despoblació? Si mires el mapa de la gent que rep les ajudes de la política agrària comuna, veuràs que són a Madrid, Sevilla, Còrdova..., a les ciutats. No són la gent que treballa la terra. El que s'incentiva amb les polítiques agràries europees són les macrogranges, els monocultius extensius. La industrialització és una cadena de mort i és el que s'està subvencionant amb la PAC. I aquest tipus de producció no té en compte la cura del territori. Aquí es paga a qui més contamina i a qui menys conserva. I hauríem de revertir-ho: polítiques agràries que valorin qui menys contamina i qui més conserva. En la meua opinió, no hauria de rebre aquests diners una macrogranja que té mil porcs sinó una pastora que té una raça en perill d'extinció i que treballa amb ramaderia ecològica, extensiva.

La situació social, política i econòmica que ha causat la pandèmia mundial pel coronavirus ens porta a replantejar-nos moltes coses, una d'elles és la sobirania alimentària. Davant el poder transnacional que domina la producció i distribució d'aliments al món, què hauria de passar per aconseguir tal fita?

Hem de fomentar les xarxes de petits productors. La sobirania alimentària s'aconsegueix reeducant: no passa res si no mengem tomàquets durant tot l'any. Vivim en l'era "vull això ara i ho vull ja", però el camp, la natura, té uns ritmes. Necessitem començar pel reconeixement i tornar la dignitat a la gent que sosté el món: les camperoles. ●

a doble espai

Moviments socials i renda bàsica, camins coincidents

La renda bàsica universal no condicionada donaria més possibilitats de fer canvis en la vida de les persones i, per tant, augmentaria la nostra llibertat

Sergi Raventós i Carme Porta | @RedRentaBasica
Membres de l'associació Xarxa Renda Bàsica

Es pot afirmar, a hores d'ara i sense por a equivocar-nos, que la renda bàsica universal (RBU), durant la pandèmia de la COVID-19, ha emergit amb una força i una difusió mundial que ningú discuteix i que s'ha evidenciat com una de les poques propostes creïbles i realitzables. En aquests mesos que portem de pandèmia i confinaments, hem pogut veure com la RBU ha estat present en debats i notícies arreu del món, fins a formar part de l'agenda de l'Organització de les Nacions Unides.

Els manifestos a favor de la RBU des del feminisme, la cultura, l'àmbit social i educatiu, l'àmbit LGTBI i el sindical han estat un alè d'aire fresc dels moviments socials a una proposta que entitats com la Xarxa Renda Bàsica fa anys que defensen. La renda bàsica universal és, actualment, un punt destacat de les reivindicacions del Pla de Xoc Social, format per centenars d'entitats des dels inicis de la pandèmia. Pensem que s'han sumat múltiples factors que han desencadenat el fenomen de la *tempesta perfecta* en la reivindicació d'aquesta mesura.

Podem parlar de tres tipus de factors que explicarien l'elevat grau de coneixement de la proposta. En primer lloc, des de fa anys som en un context de fracàs dels sistemes de protecció social per erradicar la pobresa, juntament amb la progressiva desaparició i destrucció de molts llocs de treball. En segon lloc, els efectes de la greu situació que ens van deixar les polítiques d'austeritat i les retallades als serveis públics arran de la crisi del 2008, i finalment els efectes que ja patim i s'aventuren amb la pandèmia i postpandèmia: centenars de milers d'ERO, tancament de negocis, cues per obtenir aliments i un escenari immediat de més atur i pobresa.

Des de fa anys, tenim indicadors socials i econòmics dels quals cap administració (local, autonòmica, estatal, europea...) que treballi pel benestar de la població pot sentir-se gaire orgullosa, tant pel que fa a la persistència de les desigualtats socials i econòmiques com pel que fa al deteriorament dels sistemes públics, a les altes xifres de pobresa, a l'increment de la bretxa salarial entre homes i dones, a l'atur elevat en llargs períodes, a l'augment de les persones treballadores pobres, a un increment notable dels desnonaments, a un nombre considerable de persones sense llar, a la invisibilitat del treball de cures (tan central en aquesta crisi), a una davallada de la salut mental... I podríem continuar.

Les xifres i les dades de tot plegat estan a l'abast de tothom; el problema de les dades estadístiques, habitualment, és la seva interpretació i les solucions

que es proposen i es duen a terme per fer front a bona part d'aquestes problemàtiques socials i econòmiques que portem tants anys patint. Un altre problema afegit és la manca de segregació per gènere de les dades, fet que comporta invisibilitats i errors en les propostes excessivament usuals.

Un ingrés mínim vital fallit

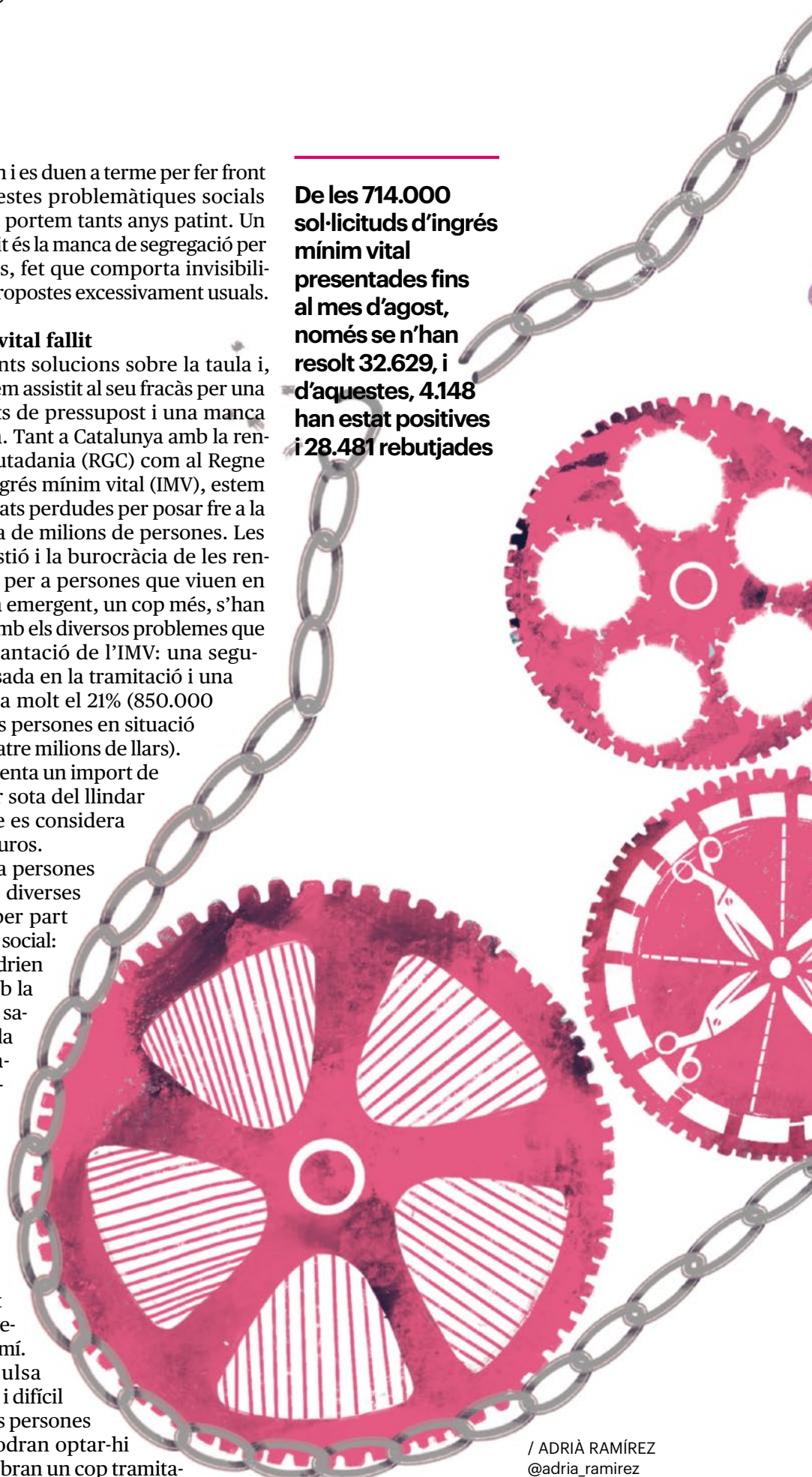
S'han posat diferents solucions sobre la taula i, malauradament, hem assistit al seu fracàs per una mala gestió, dèficits de pressupost i una manca de voluntat política. Tant a Catalunya amb la renda garantida de ciutadania (RGC) com al Regne d'Espanya amb l'ingrés mínim vital (IMV), estem parlant d'oportunitats perdudes per posar fre a la situació de pobresa de milions de persones. Les dificultats en la gestió i la burocràcia de les rendes condicionades per a persones que viuen en situació de pobresa emergent, un cop més, s'han posat de manifest amb els diversos problemes que està tenint la implantació de l'IMV: una seguretat social col·lapsada en la tramitació i una cobertura de com a molt el 21% (850.000 llars) del total de les persones en situació de pobresa (uns quatre milions de llars). A més, l'IMV representa un import de 461 euros, molt per sota del llindar d'ingressos del que es considera pobresa, uns 740 euros.

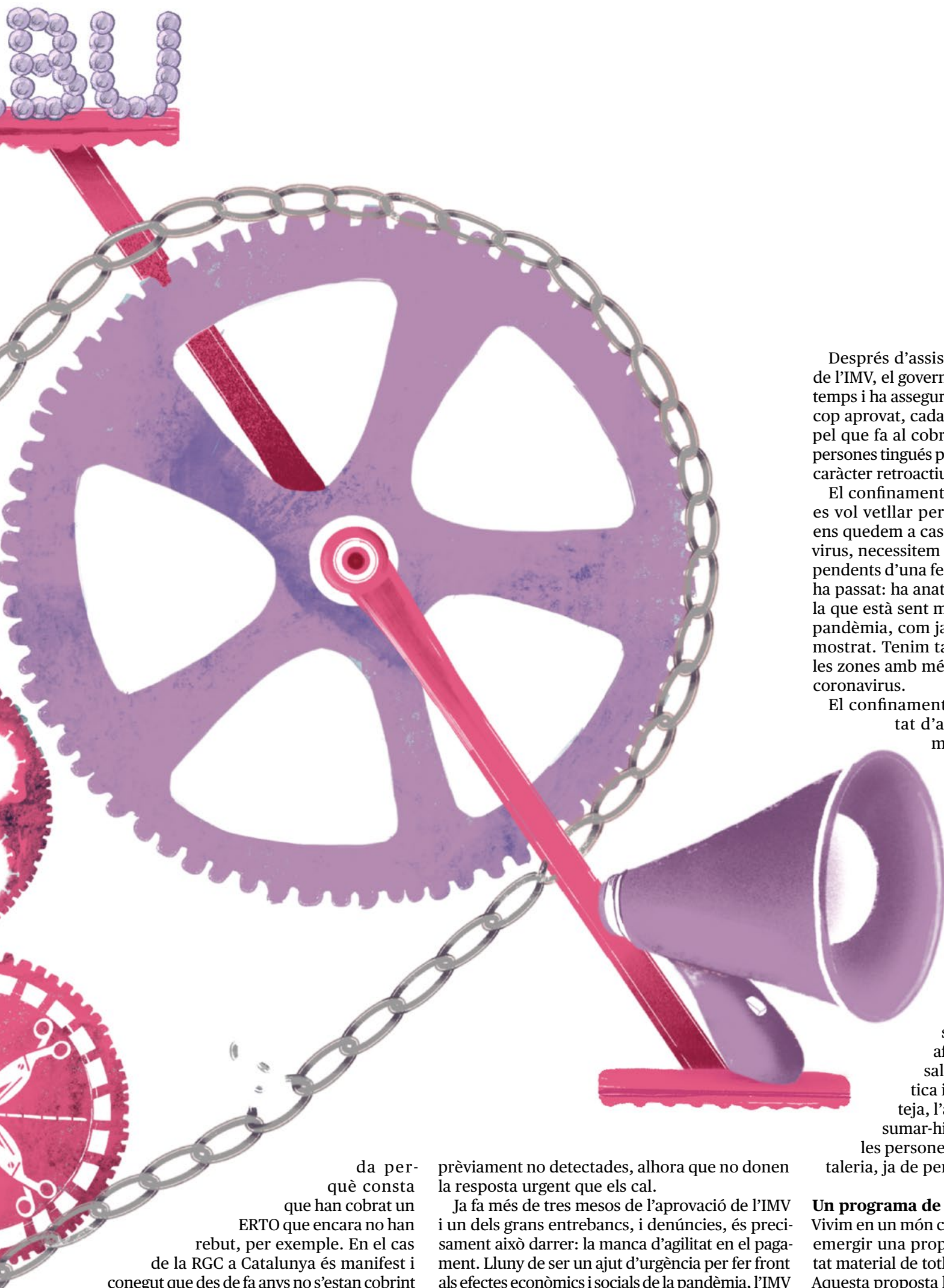
També deixa fora persones que tenen realitats diverses i que es detecten per part d'entitats de l'àmbit social: persones que el podrien percebre topen amb la barrera digital o no saben com accedir a la ingent documentació reclamada; també trobem persones que mai anteriorment havien demanat una ajuda i amb la COVID-19 s'han trobat en una situació inimaginable i veuen que la gran complexitat de requisits per accedir-hi els barra el camí.

La llei que impulsa l'IMV és generalista i difícil de gestionar. Moltes persones que pensen que podran optar-hi no saben si la percebran un cop tramita-

De les 714.000 sol·licituds d'ingrés mínim vital presentades fins al mes d'agost, només se n'han resolt 32.629, i d'aquestes, 4.148 han estat positives i 28.481 rebutjades

/ ADRIÀ RAMÍREZ
@adria_ramirez

da per-
què consta
que han cobrat un
ERTO que encara no han
rebut, per exemple. En el cas
de la RGC a Catalunya és manifest i
conegut que des de fa anys no s'estan cobrint
les necessitats econòmiques de bona part de les
famílies que viuen en condicions de pobresa. La
taxa de cobertura és baixíssima.

L'IMV com a nova prestació condicionada,
doncs, torna a estigmatitzar qui la demana i no té
en compte la bretxa digital -tan òbvia en aquests
moments. A més, la seva harmonització adminis-
trativa no ha tingut en compte les prestacions
dels diferents territoris. La RGC a Catalunya, ja
prou insuficient com a prestació complementà-
ria, porta moltes de les persones que la reben a
situacions greus de possibles incompatibilitats

prèviament no detectades, alhora que no donen
la resposta urgent que els cal.

Ja fa més de tres mesos de l'aprovació de l'IMV
i un dels grans entrebancs, i denúncies, és preci-
sament això darrer: la manca d'agilitat en el paga-
ment. Lluny de ser un ajut d'urgència per fer front
als efectes econòmics i socials de la pandèmia, l'IMV
és un ajut lent, confús i altament burocratitzat. No
està funcionant com a ajut d'urgència a la pobresa
i està als antípodes de ser una renda bàsica universal
en tots els sentits: suficient en l'import, individual
i no per unitat de convivència i incondicional (sense
tants requisits i paperassa). Les dades són molt pre-
ocupants. Segons va detallar la UGT, de les 714.000
sol·licituds presentades fins al mes d'agost, només
se n'han resolt 32.629, i d'aquestes, 4.148 han estat
positives i 28.481 rebutjades. És evident que el sis-
tema de prestacions condicionades fa aigües i no
resol les necessitats reals de la població.

Després d'assistir al fracàs i a la mala gestió
de l'IMV, el govern, com a solució, ha donat més
temps i ha assegurat que encara que es trigui, un
cop aprovat, cada cas tindrà caràcter retroactiu
pel que fa al cobrament. Com si la gana de les
persones tingués possibilitat de desaparèixer amb
caràcter retroactiu!

El confinament ha posat de manifest que, si
es vol vetllar per la salut de tothom i cal que
ens quedem a casa per aturar la propagació del
virus, necessitem uns ingressos que siguin inde-
pendents d'una feina. El que no pot ser és el que
ha passat: ha anat a treballar la gent més pobre,
la que està sent més exposada i afectada per la
pandèmia, com ja ha quedat empíricament de-
mostrat. Tenim també el rècord de ser una de
les zones amb més personal sanitari afectat pel
coronavirus.

El confinament que vam passar durant l'es-
tat d'alarma i les conseqüents nor-
mes aplicades amb posteriori-
tat per vetllar per la salut de
totes i tots han tingut una
gran derivada econòmica.
Han seguit treballant pre-
sencialment els sectors
més precaritzats de l'àm-
bit de l'atenció i les cures,
i han empitjorat les con-
dicions laborals de sectors
com l'educatiu o el social. I
el patiment s'ha acarnissat
en àmbits on s'havien im-
posat grans retallades pressu-
postàries com la sanitat i l'en-
senyament, i d'altres que estan
afectats per una gran precarietat
salarial i contractual com la logís-
tica i el transport, el comerç, la ne-
teja, l'alimentació... I encara podem
sumar-hi la situació sobrevinguda per a
les persones autònomes i del sector l'hos-
talleria, ja de per si precaritzades.

Un programa de futur

Vivim en un món cada cop més insegur que ha fet
emergir una proposta que garantiria la segure-
tat material de tothom: la renda bàsica universal.
Aquesta proposta ha vingut per quedar-se i ara ja
forma part de les reivindicacions dels moviments
socials que volen un canvi de societat i deixar en-
rere fórmules caducades com les rendes condi-
cionades, pensades des de l'estigmatització i que
dificulten que les persones puguin acceptar feines
sense por que els retirin la prestació.

Però la RBU també es perfila com una proposta
que donaria més opcions de poder fer canvis en
la vida de les persones i, per tant, augmentaria la
nostra llibertat. De ben segur que des dels diferents
moviments socials tothom ho està entenent així i els
camins han coincidit. Ara caminarem juntes! ●

pàgina oberta

Després del perdó, reparació: el poble gitano encara espera justícia

Iñaki Vázquez Arencón | @rromanipativ
Membre de l'entitat Rromani Pativ

Diuem que els moments de crisi global com l'actual comporten una major presa de consciència política dels problemes del temps que ens ha tocat viure. És probable que es produeixin desplaçaments i nous gestos, que es comencin a popularitzar determinats discursos i que certs debats que ahir eren minoritaris avui arribin al conjunt de la població. Però tot això pot conduir-nos a equívocs, el preu dels quals acabarem pagant. El debat sobre el racisme a l'Estat espanyol n'és un exemple paradigmàtic.

Tot i que la qüestió és antiga i hi ha qui ho assenyalava -i, més important, qui es deixa la pell per combatre-ho- des de fa dècades, sembla que a partir de l'assassinat de George Floyd als Estats Units en el context de la pandèmia mundial ocasionada per la COVID-19 molts actors de l'espai públic (escriptors, polítics, articulistes) han descobert que el racisme en el nostre territori no només existeix, sinó que és un tema sobre el qual discutir.

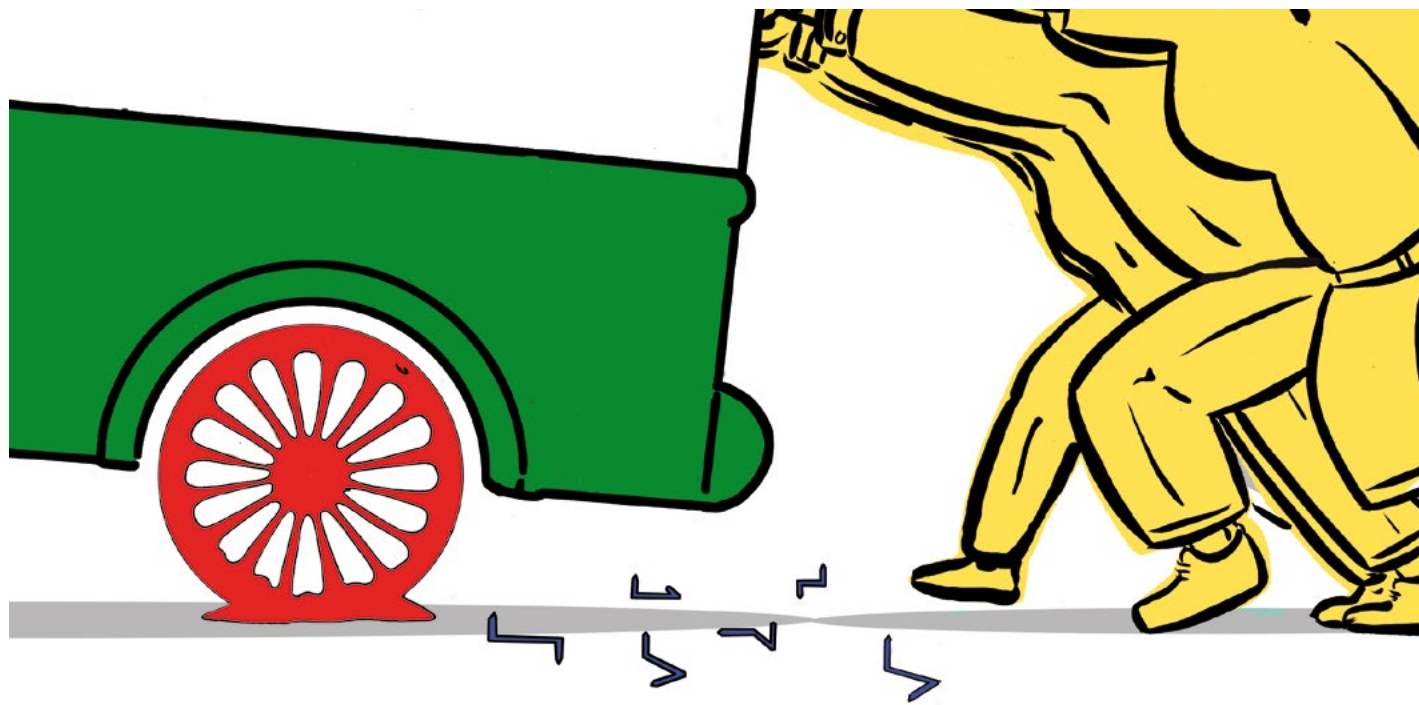
La pandèmia s'ha acarnissat amb especial virulència amb els *de baix* de sempre, per qui el sentit de la vida està marcat per la precarietat existencial, la incertesa i la desposseïció, més enllà de qualsevol pandèmia. Entre els *de baix* hi són, per raons històriques, els gitanos i les gitanes, no com a individus, sinó com a poble. És evident que una situació de desemparament i de vulnerabilitat com la que viu el nostre poble no és casual ni obeeix -tal com s'ha après en aquesta Espanya rànica i desfada- que ens segueix acompanyant- a causes culturals. Un exemple: aquest any representa un abans i un després fonamental al voltant del reconeixement del paper que la Gran Batuda dels gitanos ha tingut en la nostra història. No obstant això, quan fa més d'una dècada en parlàvem, se'ns rebia amb recel i desconfiança. La Gran Batuda no forma part d'un fenomen esporàdic, sinó que forma part d'un continu històric que ha de ser recordat, reparat i guarit: la persecució institucional del poble gitano a l'Estat espanyol durant gairebé 500 anys.

Tal com dèiem, ens trobem en un moment de desplaçaments, de nous gestos que poden fer sorgir l'espurna de l'esperança. I vet aquí que, de

manera completament inusual, un vicepresident de govern molt ben assessorat com Pablo Iglesias demana perdó -com ho han fet altres governs d'Europa- al poble gitano pel racisme institucional cap a la nostra comunitat; racisme que es tradueix en segles d'opressió i intents de genocidi. I cal reconèixer-ho: aquest és un gest d'una importància cabdal, però cal extremar les precaucions i diferenciar els gestos personals de les polítiques reals. Més enllà d'enjudiciar un gest polític just com el del vicepresident, el lema ha de ser: després del perdó, reparació. I seguim esperant.

Recordar què és primordial

El racisme és, sempre, institucional. Cal un estat, unes administracions, un govern; cal poder per imposar jerarquies estructurals que determinen la vida i la mort de comunitats senceres sota el paradigma de qualsevol forma d'opressió. No obstant, això no vol dir que el racisme no tingui la seva dimensió social i interpersonal. El racisme social consolida al carrer, dia a dia, el que les institucions incentiven. Per això, abans que la nostra societat se n'oblidi del tot, hauríem de preguntar-nos: què va passar amb Daniel Jiménez, que va ser trobat mort a la comissaria de

/ MANU CLAVERO
@manuelclaveroarte

“

*El racisme social
consolida al carrer,
dia a dia, el que
les institucions
incentiven*

polícia d'Algesires l'1 de juny? Què ha passat amb Eleazar García, que va patir una aturada cardíaca mentre era reduït violentament a l'estadi del Molinón? Què va passar amb Manuel Fernández, el cos sense vida del qual va ser lliurat a la seva família el 2018 quan estava en règim d'aïllament a la presó d'Albocàsser? Què passa amb totes aquestes famílies gitanes que exigeixen justícia? On queden després, potser, d'unes setmanes d'enrenou? Tan fàcilment oblidem?

Situem els insults racistes quotidians on els correspon. El que és insultant és viure en una societat que dona l'esquena al maltractament

descarnat cap al nostre poble. Per això fan mal els insults. No pas perquè tinguin poder ni perquè qui els pronuncia sigui important o digne d'atenció, sinó perquè posen el dit a la nafra, apunten l'existència d'una ferida a través de la qual tots, vulguem o no, seguim sagnant, i per la qual ens seguim debilitant. Així que no perdem més temps del que és que estrictament necessari en indignar-nos i passem d'una vegada per totes a organitzar-nos contra l'oprobri, perquè les generacions que venen segueixin heretant el sentit de la dignitat que va fer sobreviure i resistir els nostres avantpassats. ●

Menstruació conscient per a una vida cíclica

/ VALENTINA MALEZA
@valentina_maleza

Fer-ho en harmonia amb els ritmes fisiològics del nostre cos, permetent i acceptant una vida al marge de la linealitat capitalista. Aquests són alguns dels objectius de les veus que s'alcen, cada vegada més, per posar fi al 'segrest' del cicle menstrual

Laia Mas | @LaiaMas

“Quina olor fan els núvols?”, resava un anunci d'una coneguda marca de compreses dues dècades enrere. S'anunciava un salvaslip que controlava les olors i, contradictòriament, es preguntava: “Quina olor fan les coses que no fan olor?”. Inodora, incolora, insensible, invisible. La menstruació, no és cap novetat, ha sigut i encara és un tabú per a la immensa majoria de la societat en què vivim. Es tracta d'un procés fisiològic com ho són menjar, respirar i orinar, amb l'única diferència que aquest només l'experimenta una part de la població: les persones amb vulva, la majoria de les quals han estat socialit-

zades com a dones. En ple segle XXI, l'educació menstrual, que forma part de la sexual, està totalment absent del currículum de l'educació formal, i l'accés als coneixements que permeten viure una menstruació conscient es nega a la majoria de la població.

Educació menstrual per a un canvi cultural

“En la nostra cultura, la menstruació s'ha carregat de tabús i components culturals negatius; no només la menstruació, sinó tots els processos fisiològics que només experimentem les dones”, diu Anna Salvà, psicòloga en educació i salut sexual i autora de llibres com *Viaje al ciclo menstrual* o *El baile de la vida en las mujeres*. “Tenim el dret

d'experimentar aquest procés fisiològic amb la mateixa confiança, seguretat i benestar que ho fem amb la resta de processos. Això implicaria millorar la nostra qualitat de vida, autoestima, empoderament, la nostra relació amb ser dones i persones que menstruem”.

En aquest sentit, l'educació menstrual és clau. Tindre els coneixements necessaris sobre aquest procés fisiològic permetrà, tant a qui l'experimenta com al seu entorn, viure'l d'una altra manera i, en conseqüència, impulsar un “canvi cultural”. Això és que el que l'autora tracta en el seu últim llibre, *La regla mola (si sabes cómo funciona)*, centrat en l'educació menstrual, cosa que, segons ella mateixa, “té a veure amb menstruar, amb ser cíclica »

» i amb ser fèrtil; amb tota la part de conèixer la resposta sexual, del desig, de l'excitació, de l'orgasme i de com gestionar la fertilitat i prendre decisions conscients”.

Com ho fa Salvià a través dels seus llibres i tallers, els últims anys també hem vist créixer altres iniciatives que caminen en la mateixa direcció: visibilitzar la menstruació i oferir una educació absent del currículum oficial. Un exemple és el projecte de Carolina Ruiz, Orgull Premenstrual, una iniciativa de divulgació i intervenció sobre els processos vitals i de salut dels cossos amb vulva que està en marxa des del 2016. “M’agradaria fer una crida pública sobre la necessitat d’incloure el dret a l’educació menstrual dins les polítiques públiques d’igualtat”, apunta. I segueix: “Creixem amb la idea que la menstruació o qualsevol fluid fa fàstic i és un assumpte privat, i a llarg termini això té una repercussió greu sobre les nostres vides i la nostra salut física, emocional i mental, la nostra autoconcepció i autoestima”.

Resguint les paraules de la feminista estatunidenca Gloria Steinem, ens preguntem: “Si els homes menstruaren, la menstruació es convertiria en una realitat masculina envejable i digna d’ostentació?”. Aquesta cita forma part del llibre *Yo menstrúo*, de la pedagoga menstrual Erika Irusta, una altra de les divulgadores que recentment han posat el tema sobre la taula i contribueixen a difondre una nova cultura menstrual. Per a la pedagoga, l’educació menstrual és “conèixer què suposa menstuar en aquesta societat i actuar en conseqüència d’aquest coneixement per a ser una persona lliure i capaç en la presa de decisions pel que fa al cos i les cures”; part d’un camí per arribar a viure una menstruació més conscient.

Vides cícliques, vides anticapitalistes

Però, què és la menstruació conscient? “És viure amb coneixement

del que succeeix a nivell fisiològic al nostre cos, de com ens sentim i de què necessitem pel que fa a autocures durant la menstruació”, explica Carolina Ruiz. “Necessitem saber identificar com ens sentim a nivell emocional en cada moment, acceptar que el nostre cos necessita parar, contemplar, anar a un ritme molt més baix del que se’ns exigeix com a mà d’obra capitalista”. Afirmat: “La ciclicitat és anticapitalista”. I és que reconèixer-nos cíclics i no lineals comporta resignificar tota la nostra realitat, la manera de relacionar-nos, la nostra productivitat, les necessitats que tenim... I tot això, afirma l’educadora menstrual,

faria tremolar les bases de la societat occidental tal com la coneixem. “Reconèixer la ciclicitat és reconèixer que hi ha altres maneres d’habitar el món”, assevera.

Però acceptar viure a diferents ritmes cada setmana, amb alts i baixos en la nostra productivitat, no està previst en el sistema capitalista en què vivim. “Les nostres necessitats són contràries al que es deman-

da de nosaltres en els àmbits social i polític, i això no interessa”, apunta Ruiz. L’autoconeixement és poder i, per això, creu la impulsora d’Orgull Premenstrual, se’ns ha negat conèixer els nostres cicles. “Un cos que es coneix i es reconeix és un cos que es posiciona de manera diferent davant del món, que no es deixa entabanar, que s’estima, es respecta i es cuida, i això no interessa a un sistema que vol que visquem alienes a nosaltres mateixes, desconexent el que habita dins de nosaltres”.

Però totes aquestes iniciatives aconsegueixen revertir la situació, especialment entre les generacions més joves? Anna Salvià, que fa tallers d’educació menstrual, creu que el 90% de les nenes de 8 a 12 anys té una percepció

Anna Salvià fa tallers d’educació menstrual i creu que el 90% de les nenes té una percepció de la regla similar a la de generacions anteriors

educació menstrual i una percepció positiva de la regla. És un percentatge petit, però que abans directament no existia. I aquestes noies tenen una influència sobre les seues companyes

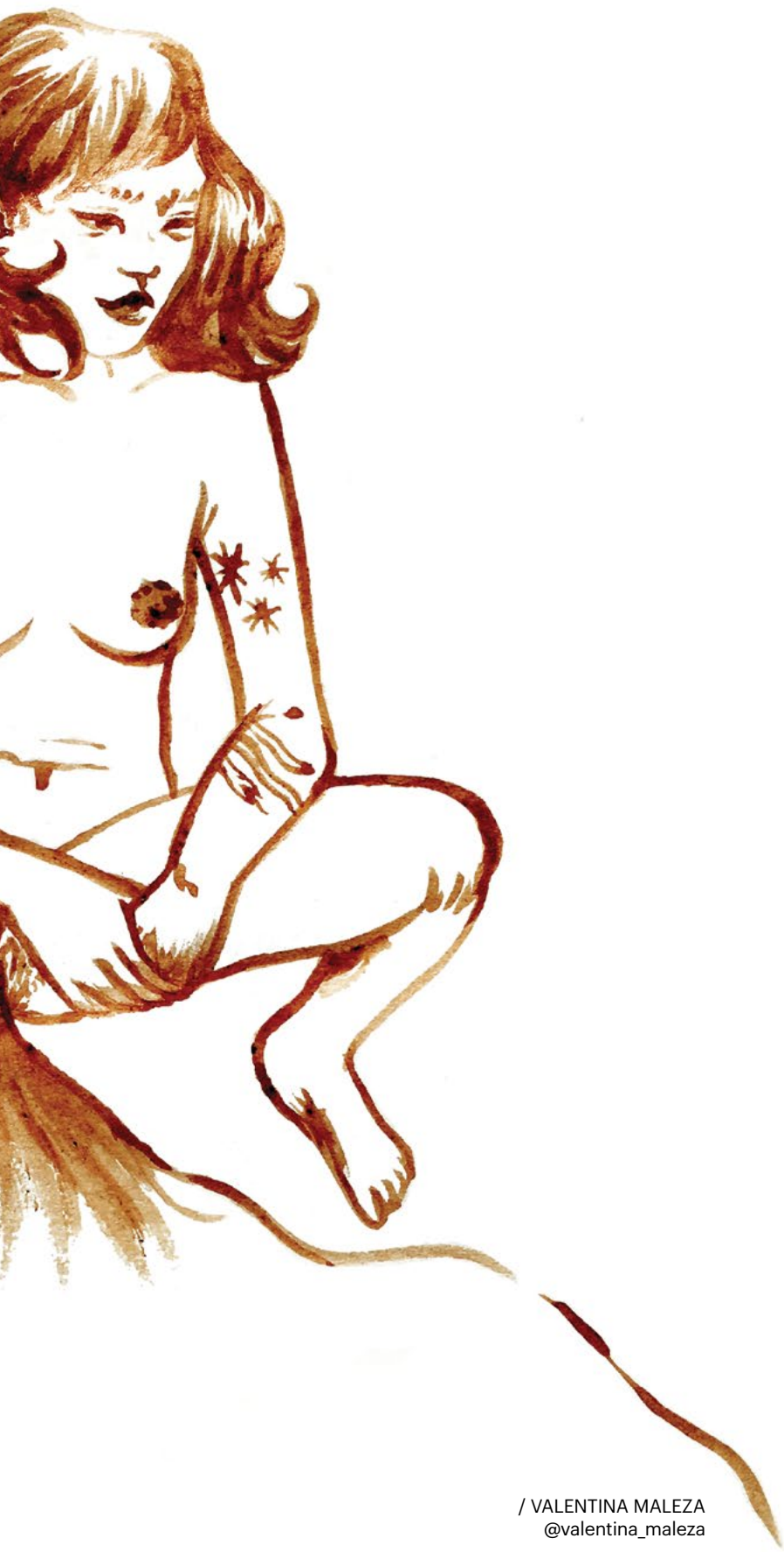
de la regla similar a la que tenien les generacions anteriors. No obstant, també afirma trobar-se amb un 10% que la sorprén: “Són filles de les mares de 30 a 50 anys que també estan fent aquest camí d’autoconeixement menstrual. Tenen una bona

de la regla similar a la que tenien les generacions anteriors. No obstant, també afirma trobar-se amb un 10% que la sorprén: “Són filles de les mares de 30 a 50 anys que també estan fent aquest camí d’autoconeixement menstrual. Tenen una bona

Convertir els cossos menstruants en subjectes polítics

L’interès creixent queda demostrat també a les xarxes socials, on cada vegada més es comparteixen missat-

/ VALENTINA MALEZA
@valentina_maleza

ges, il·lustracions o imatges relacionats amb la menstruació i on fins i tot se celebren congressos virtuals relacionats amb aquest tema. Malgrat tot, encara queda molt camí per recórrer cap a la menstruació conscient. “Primer s’ha de fer un canvi personal en què les dones donen prioritat a respectar aquest procés fisiològic. I ens costa molt fer-ho per la societat patriarcal en què vivim, que ens diu que això no és important. En el moment que hi haja prou dones que prenguen consciència d’aquestes prioritats, és quan agafaran importància en

altres àmbits com el laboral o el familiar”, opina Salvià. I és que els cossos menstruants són subjectes polítics, segons Carolina Ruiz, “quan són conscients de les necessitats i del poder que tenen. Que un cos menstruante es convertisca en subjecte polític implica un canvi en el sistema tal com el coneixem”. I és que, com apunta la psicòloga i doula -psicòloga perinatal- Alicia Domínguez, “la menstruació és un tabú perquè posar-hi el focus implicaria fer un canvi en el sistema social i laboral, canviar com està organitzada la nostra societat”. ●

Propostes per a viure una menstruació conscient

AUTOCONEIXEMENT

Observar diàriament la temperatura corporal, el nostre estat d'ànim, les nostres apetències o la nostra actitud durant tres o quatre cicles menstruals ens ajudarà a trobar uns patrons que es repeteixen i a autoconèixer-nos millor i, en conseqüència, a viure i actuar d'acord amb les nostres necessitats.

ALIMENTACIÓ

En cada moment del cicle ens convé potenciar diferents nutrients. En fase preovulatòria, triptògens, proteïnes i hidrats d'absorció lenta; en fase menstrual, potassi, zinc, ferro i omega-3; en fase ovulatòria, progesterona, zinc, omega-3, vitamina B i esterols, i en fase premenstrual, fibra, magnesi, zinc, omega-3 i triptòfan.

EL COLOR ÉS INFORMACIÓ

Observar el color de la sang pot dir-nos moltes coses sobre la nostra salut. Així ho explica Marta Arroyo, educadora sexual i impulsora del projecte Diario de un Cuerpo Menstruante. El color rosa clar indica anèmia, desequilibri hormonal o que s'apropa la menopausa; les taques clares poden ser signe d'embaràs precoç o sagnat d'implantació; el color taronja s'associa a infeccions quan també pica i fa pudor; el grisós és signe d'infecció per transmissió sexual o avortament espontani; el marró fosc pot indicar restes de teixit endometrial o sang antiga, i el roig brillant assenyala una menstruació sana i sang acabada d'alliberar.

Els límits de la transició sudanesa

El govern que pilota el camí cap a la democràcia ha de mantenir l'equilibri entre els sectors de la societat que exigeixen canvis profunds i els lleials al vell règim islamista

Marc Español | @mespanolescofet
El Caire

El 17 de setembre, cinc membres d'un grup de teatre del Sudan anomenat Feed Arts, entre les quals figurava un destacat director de cinema, van ser condemnades a dos mesos de presó per alteració de l'ordre públic i van ser transferides a un centre penitenciari de la capital, Khartoum, i a un altre de la ciutat bessona d'Omdurman.

Fins fa poc temps, una sentència d'aquestes característiques hauria passat desapercebuda o fins i tot hauria pogut ser rebuda amb un cert alleujament al país africà, subjugat pel règim de l'autòcrata islamista Omar al-Bashir des de finals dels anys vuitanta fins a l'abril de 2019, quan va ser derrocat per l'exèrcit després de mesos de fortes protestes populars. Però en plena transició, l'empresonament de les artistes ha generat una forta polèmica. "Les sentències de presó són injustes i les lleis amb què s'ha jutjat les artistes provenen del règim anterior i permeten acusar de diverses maneres altres [artistes] allà on realitzin les activitats", critica Ahmed Saleh, membre de Feed Arts.

D'una banda, les cinc artistes en qüestió havien estat molt involucrades en l'aixecament popular contra Al-Bashir i havien contribuït a documentar alguns dels seus episodis més foscos, com el desallotjament violent d'una acampada de manifestants per part de les forces de seguretat el 3 de juny del 2019, que es va saldar amb més d'un centenar de morts. De l'altra, el seu cas s'ha convertit en el darrer exemple dels límits de les reformes legals que ha impulsat fins ara el fràgil govern que pilota el turbulent camí cap a la democràcia, ja que la sentència s'empara en el codi penal heretat d'Al-Bashir. A la vegada, mostra la influència que encara retenen sectors islamistes afins a l'antic règim en alguns poders de l'Estat.

El cas que es troba al centre de la controvèrsia es remunta a principis del mes d'agost, segons explica Feed Arts en un comunicat difós poc abans que s'emetés la condemna. Llavors, diversos membres del col·lectiu es trobaven en un cèntric barri de Khartoum assajant una actuació de teatre, quan una disputa amb part del veïnat, que es queixava del soroll, va acabar amb la presència de la policia. Un dels agents hauria bufetejat una de les artistes, fet que va provocar la protesta de la resta del grup. La resposta de la policia va ser un arrest temporal i la denúncia que les ha condemnat.

Suport popular

La reacció de la societat civil no s'ha fet esperar. Diversos comitès de resistència, que van ser claus a l'hora de vertebrar les protestes contra Al-Bashir als barris, han rebutjat la sentència i han mostrat suport a les artistes; una solidaritat a la qual també s'ha sumat l'Associació de Professionals del Sudan, que va encapçalar l'aixecament popular.

Activistes i organitzacions de drets humans també han aprofitat el cas per renovar les crides al govern de transició perquè abandoni la seva aproximació reformista al llegat legal islamista del règim d'Al-Bashir i aposti per enterrar-lo del tot i començar de nou. A més, s'han reiterat les crítiques als abusos i la brutalitat policial i a la seva complicitat amb el poder judicial, així com les demandes de reformar les forces de seguretat.

El principal paquet de reformes legals que ha aprovat el govern d'ençà que va arrencar la transició democràtica l'estiu del 2019 va entrar en vigor el 9 de juliol i va ser molt aplaudit a l'exterior del país, on va rebre una forta cobertura mediàtica. Entre els principals canvis hi ha l'eliminació de la llei d'apostasia, de la pena de mort i de la flagel·lació per mantenir relacions homosexuals, i la

criminalització de la mutilació genital femenina. També es va eliminar la prohibició de consumir alcohol a la ciutadania no musulmana, es va anul·lar un article que estipulava el codi de vestimenta de les dones i es va reconèixer a aquestes el dret de viatjar amb les filles sense el permís d'un tutor home.

Aquesta bateria de reformes ha estat la principal mesura per començar a minar l'herència legal construïda durant dècades pel règim islamista d'Al-Bashir i del seu predecessor en el càrrec entre 1969 i 1985, el coronel Gaafar al-Nimeiry. Aquest últim va ser qui va imposar obertament la llei is-

Recentment s'han reiterat les crítiques als abusos i a la brutalitat policial i a la complicitat des del poder judicial

Durant la transició democràtica s'ha eliminat la llei d'apostasia, la pena de mort i la flagel·lació d'homosexuals

Mobilitzacions
socials contra
l'expresident
Al-Bashir
/ ARXIU

làmica al Sudan a principis dels vuitanta després d'haver-se aliat en la dècada anterior amb sectors islamistes del país. Però fou Al-Bashir qui es va embarcar en un profund procés d'islamització del país inspirat per l'aleshores líder d'un grup islamista local que aspirava a transformar l'ordre social, polític i legal del país africà.

Tot i aquests canvis, activistes i grups de drets humans assenyalen que l'abast de l'anterior paquet de reformes és més limitat del que sembla quan es mira en detall. Així, si bé a partir d'ara les dones poden viatjar amb les filles sense el consentiment d'un home, encara no poden tramitar soles els documents de ciutadania necessaris per fer-ho. Alhora, la llei de sodomia que criminalitzava les relacions homosexuals continua en vigor, així com diverses lleis que regulen aspectes de caràcter moral, la prohibició de consumir alcohol per a ciutadania musulmana o una legislació molt discriminatòria contra les dones.

“[Les reformes de l'executiu] estan sent aprovades per satisfer alguns requeriments de la comunitat internacional i probablement per millorar les relacions del govern amb el món”, considera Hala al-Karib, directora de la Iniciativa Estratègica per a les Dones de la Banya d'Àfrica (SIHA), en declaracions a la DIRECTA. “Potser sona pessimista, però crec que no són gens rellevants, [...] són molt superficials”, opina aquesta responsable d'una de les organitzacions que més insisteix en la necessitat d'abolir tot el marc legal del vell règim.

Conscients d'aquestes limitacions, el govern de transició ha assegurat que té la intenció de seguir aprofundint en els canvis legals, i Abdelbari, titular de Justícia, va avançar el juliol passat a través del seu compte de Twitter que formaria una comissió per revisar de forma “integral i profunda” el sistema judicial del país.

Percepció social de l'islamisme

Tanmateix, l'executiu continua abordant la qüestió amb peus de plom, degut a la forta polarització que generen les reformes. D'una banda, els sectors més progressistes, i sovint més involucrats en la revolució, han demostrat que tenen capacitat de mobilització per exigir mesures més ambicioses i integrals. Però d'altra banda, els sectors islamistes lleials al règim d'Al-Bashir han criticat durament els canvis aprovats i han amenaçat el govern amb rebel·lar-se si continuen avançant per aquest camí.

Entre uns i altres, el suport real que tenen les reformes del govern continua sent difícil de determinar. En aquest sentit, un dels pocs indicadors que permeten fer-se'n una idea és una enquesta de la xarxa independent Arab Barometer, elaborada poc abans de l'esclat de la revolució. L'estudi va trobar que fins al 61% de les sudaneses creu que la legislació del país ha de basar-se totalment -o gairebé- en la llei islàmica. Alhora, al 27% li agradaria que la legislació trobés un equilibri entre la llei islàmica i els desitjos de la ciutadania, i només un 10% era partidari d'una legislació basada en els desitjos de la gent. Aquestes dades suggereixen que el suport automàtic al canvi podria no ser gaire alt.

Tanmateix, al govern no li falten raons on agafar-se. En aquest sentit, l'estudi mostrava que dues terceres parts de les sudaneses associen primerament un govern que aplica la llei islàmica amb el fet de proveir serveis bàsics i estar nets de corrupció. En canvi, només un terç ho feia amb una legislació com la imposada per Al-Bashir. Per aquest motiu, els autors de l'enquesta defensaven, en una peça al *The Washington Post*, que la identificació de la llei islàmica amb la bona governança de la majoria de sudaneses ofereix bon marge de moviment a l'executiu.

Alhora, l'estudi també va revelar un suport inferior de les sudaneses al fet que els líders religiosos del país participin de les decisions del govern -una mica per sobre de la meitat-, mentre que un 43% creu que la religió és un afer privat. I en aquest aspecte en concret, les joves d'entre 18 i 29 anys són molt menys propenses a defensar la influència de líders religiosos en l'executiu en comparació amb les majors de 50 anys, una distància entre generacions que també dona aire a les aspiracions del govern de transició per seguir l'estela del canvi. ●

Els sectors islamistes lleials al règim anterior han criticat durament els canvis i han amenaçat el govern amb rebel·lar-se

Un estudi va constatar que el 61% de la població del país creu que la legislació hauria de basar-se en la llei islàmica

Colòmbia és sacsejada per les massacres de **l'exèrcit, els paramilitars i la policia**

Unes 250 persones, la majoria joves, han estat assassinades des d'inicis de 2020 arreu de la geografia del país, des del departament del Cauca fins a Bogotá

Berta Camprubí | @bertacamprubi
Cauca

Més de seixanta massacres perpetrades a Colòmbia per la Força Pública en el que portem de 2020. Mil lideresses socials assassinades des de la signatura dels acords de pau de 2016. Força Pública -cos format per l'exèrcit i la Policia Nacional- i grups paramilitars actuen conjuntament en un país extenuat per l'extrema dreta uribista.

A Juliana Giraldo, una dona transsexual de 38 anys, la va matar una bala de l'exèrcit el passat 24 de setembre quan viatjava en cotxe amb el seu company al nord del departament del Cauca. Només feia tres dies de la massacre de quatre joves a El Charco, al departament de Nariño. Un vídeo terrible que circulava per les xarxes socials mostrava la violència de l'episodi: diversos joves afrodescendents, des d'una barca, acorralen un altre jove també afrocolombià a la vora d'un riu, sobre uns manglars. Un dels primers joves apunta al que està acorralat amb una pistola i diu: "Grava, grava". A continuació sona una ràfega de trets mentre la càmera enfoca a terra, i la següent imatge que veiem és la del jove mort sobre els manglars. El missatge està clar: terroritzar el poble colombià.

Un dia abans d'aquests fets, el 20 de setembre, set joves afrodescendents eren assassinats al municipi de Buenos Aires, al departament del Cauca. Des d'inicis de 2020 ja s'ha superat la seixantena de massacres, en les quals s'ha matat més de 250 persones -la majoria joves. Setmanes enrere, a Bogotá, la repressió estatal contra les manifestacions en protesta per la mort a mans de la policia d'un jove advocat va deixar 14 joves sense vida, més de 300 manifestants ferides -66 per arma de foc-, 178 persones detingudes i almenys dues dones -una menor d'edat-, violentades sexualment a la comissaria de policia. Aquella nit del 9 de setembre, Alexander Fonseca, de 17 anys; Andrés Rodríguez, de 23 anys; Julieth Ramírez, de 18 anys; Freddy Mahecha, de 20 anys; Germán Fuentes, de 25 anys; Angie Vaquer, de 19 anys, i vuit joves més

van ser massacrades per bales de la policia i de grups de paisà que hi col·laboraven. Cal escriure els seus noms perquè Colòmbia està cansada de ser presentada amb xifres de morts.

Quatre anys després de la 'pau'

Quatre anys després de la fi de les negociacions de pau de l'Havana i la signatura dels acords de pau entre el govern de Juan Manuel Santos i les FARC, aquesta és la Colòmbia de l'anomenat *postconflicte*. En cert moment, el discurs mediàtic i l'imaginari col·lectiu van arribar a concebre la violència com un fet del passat, però aquesta no ha acabat: amb més d'un miler de lideresses i 215 exguerrilleres assassinades des de 2016, combats entre grups armats i exèrcit arreu del país, la guerra torna a ser el

El 20 de setembre, set joves afrodescendents eren assassinats al municipi de Buenos Aires, al departament del Cauca

Les manifestacions en protesta per la mort a mans de la policia d'un jove advocat van deixar catorze joves sense vida a Bogotá

Enterrament –sebra, segons la tradició del poble nasa– d'Abelardo Liz, comunicador assassinat en una de les massacres perpetrades per l'exèrcit a la regió del Cauca / BERTA CAMPRUBÍ

present. “L’horitzó” segueix sent la pau i “l’única manera de desactivar” aquesta dinàmica “és una sortida negociada”, denuncia María José Pizarro, parlamentària al Congrés i filla de Carlos Pizarro, històric líder de l’antic grup guerriller M19 assassinat el 1990, quan era candidat a la presidència.

El govern de Santos no va construir els camins necessaris per iniciar la implementació de la pau. L’acord es va aconseguir després de nombrosos intents en les cinc dècades de conflicte armat. S’albirava com una *pau neoliberal* que permetria establir algunes regions per així enfortir el model extractivista i l’entrada de multinacionals que no havien penetrat el territori pels alts nivells de conflictivitat. Però abans d’engegar els motors de les polítiques públiques que requerien els sis punts de l’acord, les eleccions de juny de 2018 van col·locar al poder el principal partit opositor de la pau, el Centre Democràtic, ara encapçalat per Ivan Duque i liderat històricament per l’expresident Álvaro Uribe, esquitxat per la seva vinculació amb la creació de grups paramilitars.

“Aquests dos anys de govern de Duque han sigut dos anys perduts per la pau i perduts per la vigència dels drets humans”. Es tracta d’un executiu “que s’ha negat a aplicar els acords que dibuixaven estratègies i propostes per donar seguretat i plans de desenvolupament rural integral als territoris de la Colòmbia profunda, històricament colpejats per la guerra”, lamenta Alirio Uribe, advocat del Col·lectiu d’Advocats José Alvear Restrepo (CAJAR). “En comptes d’aplicar els acords, ha aplicat les *zones futur*, que són teatres d’operacions militars amb presència de tropes *gringues*” que han retornat el país “a escenaris de guerra que semblaven ja superats”.

Paramilitarització de la Colòmbia profunda

Amb l’abandonament de les armes per part de les FARC es van produir certs buits territorials durant el 2017: espais amb activitats econòmiques legals i il·legals en mans de la guerrilla no van passar sota control de l’esfera pública, sinó que van ser acaparats per personatges que no es van arribar a

desmobilitzar o nous grups armats. Això –explica el lletrat de CAJAR– va suposar “un reposicionament” de la guerrilla de l’Exèrcit d’Alliberament Nacional (ELN) i una nova presa de posicions de grups dissidents de les FARC i d’una gran quantitat de bandes d’origen paramilitar dedicades al narcotràfic, com les Autodefenses Gaitanistes de Colòmbia, actives sobretot al nord del país.

Antioquia, amb quinze massacres, i el Cauca i Nariño, amb nou, són els departaments que registren més assassinats i “homicidis col·lectius”, com anomena eufemísticament les massacres el president Duque. Però són alhora les regions amb més efectius de l’exèrcit, desplegats per respondre teòricament a la presència dels grups armats. Tanmateix, “per què la violència s’està produint a les zones més militaritzades de l’Estat?”, es pregunta retòricament Alirio Uribe. “Tot això forma part d’un pla que busca tornar a submergir el país en una situació de violència que faci que de cara a les eleccions de 2022 la població estigui demanant mà dura. Es tracta de deteriorar la situació perquè es puguin imposar models de governs autoritaris per seguir governant des de la por, com ha fet l’uribisme durant dues dècades”, denuncia.

A tot això cal afegir que l’expresident Álvaro Uribe –ara també conegut per una gran part del país que anhelava aquest moment des de fa anys com a pres número 1.087.985– es troba en detenció domiciliària a la seva finca de 1.500 hectàrees d’Antioquia per delictes de suborn i frau processal en un cas que el vincula directament amb el paramilitarisme. Els vuit milions de persones que van votar pel moviment Colòmbia Humana en les darreres eleccions saltaren d’alegria el dia que el Tribunal Suprem va anunciar la mesura de privació de llibertat contra el que va ser president durant l’auge del paramilitarisme, la parapolítica i els 5.000 assassinats extrajudicials comesos per l’exèrcit a mitjans de la dècada del 2000.

Però l’alegria es va desinflar quan, en una maniobra molt calculada, Uribe va renunciar al seu escó com a senador i va aconseguir que el seu cas passés del Tribunal Suprem a la Fiscalia, gestionada per

Antioquia, amb quinze massacres, i el Cauca i Nariño, amb nou, són els departaments amb més assassinats i “homicidis col·lectius”

S’han confirmat les temences d’una ‘pau neoliberal’, i s’han establitzat algunes regions per enfortir el model extractivista

un fiscal proper al Centre Democràtic. Mentrestant, Ivan Duque, més preocupat durant els últims mesos d’atendre la pandèmia de la COVID-19 (que ja ha deixat més de 25.000 persones mortes a Colòmbia) i de defensar el seu mentor polític, Álvaro Uribe, en una clara actitud anticonstitucional, atribueix les massacres “al narcotràfic i al terrorisme”. “Hem de denunciar que hi ha una responsabilitat total de l’Estat, per acció i per omissió”, assegura Alirio Uribe. Per acció es refereix a la de les forces de l’ordre estatal i el paramilitarisme, que estan “generant escenaris de terror”. Quant a l’omissió, assegura que “l’Estat no protegeix: departaments com el Cauca estan supermilitaritzats, però els actors armats es mouen sense problema i viuen assassinant líders indígenes sense conseqüències”. ●

LA REVOLUCIÓ D'OCTUBRE A L'IRAQ COMPLEIX UN ANY

Als carrers de les principals ciutats del país es viu una treva, forçada per la pandèmia, en les revoltes d'una nova generació contrària a la corrupció i a les estructures de poder sectàries

L'anàlisi de Zain Saad
Periodista i activista

Consignes contra foc real. Gasos lacrimògens... i ovacions a les persones que intentaven neutralitzar-ne els efectes quan els projectils de gas aterraven entre les manifestants. Però també segrestos i assassinats: el martiri. Són alguns dels elements que han marcat aquest important i rar esdeveniment al nostre país, la coneguda com a Revolució d'Octubre de l'Iraq, que just ara compleix un any i que s'enfronta a la corrupció i a les enquistades estructures de poder sectàries.

Aquest moviment ha hagut de navegar enmig de l'oposició salvatge -amb més de 500 morts fins ara- contra les manifestacions i s'ha hagut d'enfrontar a la repulsió general, amb intents de les milícies de reconduir el caràcter pacífic de les manifestacions i arrossegar el jovent no-violent a prendre armes. Enfront d'aquestes milícies, crescudes durant la guerra contra Estat Islàmic i cada vegada més poderoses: la paraula. Entre els cànctics destaca "Volem una pàtria", una expressió -entre moltes altres- per mostrar el rebuig del carrer a la manera com fins ara la classe dominant ha dirigit el país: amb mala governança, sectarisme i corrupció. Hi ha hagut molts moments difícils, pèrdues humanes i morals que, d'alguna manera, han contribuït a dotar de

nou significat conceptes com *llibertat d'expressió* o *política* a l'Iraq.

Una vida decent

I és que, al llarg d'aquest any de moviment, s'han aconseguit resultats impressionants quant a consciència política i comunitària en un país que durant dècades -conflicte rere conflicte- va veure esmicolar-se el seu teixit social. La creativitat ha florit enmig de les protestes. La ràbia de les manifestants -la majoria, joves que veuen el seu futur escapat- no només ha anat dirigida contra el primer ministre i el govern, sinó contra múltiples símbols de la corrupció i contra totes les autoritats polítiques i religioses. Així, s'han fet llistes amb els noms dels corruptes i la seva confessió religiosa que es penjaven als murs de les zones on vivien i se'ls exigia que marxessin. Tots. S'han fet escarnis davant de les seves cases i palaus, entre cànctics com: "D'on has tret el teu poder?".

S'ha negat l'entrada a les banderes de qualsevol partit i les manifestants s'han reunit només al voltant de la bandera iraquiana. No han respost a aquells poders que van intentar conte-

nir-los amb solucions temporals, amb l'amenaça d'escalada o contramobilització, tal com ha fet el totpoderós clergue Muqtada al-Sadr, sempre navegant entre la pastanaga i el bastó amb les protestes.

No han estat explícitament recolzades per cap autoritat o partit, sinó

Les protestes no han estat explícitament recolzades per cap autoritat o partit, sinó que s'han dotat del suport mutu

que s'han donat suport mutu. Han exigint una vida decent per lluitar contra la corrupció, però han exigint la separació de la religió de la política, perquè no es pot derrocar una autoritat corrupta i deixar-ne d'altres. Les manifestants també van convertir les places en llocs segurs

per a homes, dones, adults i infants, malgrat els atacs i els segrestos d'activistes prominents. Van tancar les carreteres principals per pressionar el govern, però les han tornat a obrir pel bé de la gent i dels seus negocis. No han saquejat botigues ni bancs i no han atacat les seus de la policia ni les agències governamentals perquè saben que són les propietàries reals d'aquestes instal·lacions.

L'art de la revolució

Les participants del moviment van optar per deixar la seva empremta. La pin-

tura i el cant han esdevingut elements clau a l'hora de transmetre les seves idees i demandes. Entusiasme i ganes de viure, però, que volaven també més enllà d'un himne o un cant de ràpid final, de manera que ho van plasmar en tot tipus d'arts: escriptura, teatre, arts plàstiques, cinema... Impossible no recordar, encara amb emoció, la retransmissió de la dimissió de l'ara ex-primer ministre Adel Abdul-Mahdi. La primera gran victòria palpable. Tot seguit, les manifestants es van reunir per cantar l'himne nacional, totes unides. Un art que es va materialitzar dins del famós edifici Uhud Mountain -també conegut com a Restaurant Turc. Imponent, estratègicament situat entre la plaça Tahrir i el Tigris, la torre de la revolució ha estat casa i testimoni de la creativitat i la perseverança del moviment. Les seves parets abandonades durant anys van ser el llenç sobre el qual es va abocar la necessitat d'expressar-se de moltes joves revolucionàries. N'hi ha prou amb recordar una vella frase que vam sentir molt a les places: "Una revolució sense art no és una revolució completa".

El darrer any ha estat marcat per molts canvis i els records -encara molt vius- de totes aquelles que han contribuït a la revolució. Confiant que tornarà poc després de l'epidèmia, marxem de les places i conservem els records que ens van reunir per primera vegada com un sol poble contra el règim. ●

/ JOSE TÉLLEZ
@josetellez

Paraules que vertebran el territori

Escriptors i escriptores del País Valencià s'uneixen a través d'associacions o societats literàries per fomentar l'escriptura i la lectura en català i preservar la memòria de les autores del passat

Vicent Almela | @La_Directa

El 21 de desembre de 1932, representants d'una quinzena d'entitats culturals d'arreu del País Valencià i una cinquantena d'escriptors i intel·lectuals es reunien a la seu de l'associació cultural Quatre Vents de la capital de la Plana per a signar les Normes de Castelló, un document amb 34 regles que suposaria la unificació de l'ortografia valenciana i el reconeixement de la normativa fabriana aprovada en 1913 per part de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC). Aquest fet, que arribava en un moment favorable a l'ús i l'expansió del valencià en ambients literaris i motivat per la proclamació de la Segona República un any abans, va fer possible per primer cop l'entesa lingüística al País Valencià i va permetre, així, afrontar els difícils anys que vindrien amb tota la repressió de la postguerra, almenys, amb una llengua normativitzada.

Sota el paraigua d'aquestes normes i precisament a l'Aula Museu Carles Salvador -poeta, gramàtic i figura cabdal de les lletres valencianes i de la innovació pedagògica del segle XX que va participar en la redacció i la signatura de les Normes de Benassal, s'aplegaven ara fa deu anys una quarantena d'escriptores, poetes, narradores, assagistes, crítiques, cantautores

i lletraferides de les comarques de Castelló per a constituir el Pont Cooperativa de Lletres. Aquesta associació de creadores literàries en llengua catalana -que actualment compta amb una cinquantena de membres- naixia amb els objectius de crear un espai de trobada, cooperació i difusió de l'activitat literària en valencià a les comarques del nord; unir esforços amb el propòsit de fer present en la societat les noves creacions culturals i literàries, i reivindicar les figures del passat. Aina Garcia-Carbó, que s'autodefineix com a "escriptora abans que mestra", és, des de fa dos anys, la presidenta del Pont, i explica que tot i que abans de constituir l'associació les comarques de Castelló ja eren un territori molt ric en l'àmbit literari i sempre han sigut bressol de molt bona narrativa i poesia en llengua catalana, "era necessari que les escriptores actuals ens trobàrem i ens ajuntàrem per a coordinar-nos, ser més visibles i buscar estratègies per a motivar que la gent llisca i produïsca literatura en valencià en qualsevol gènere".

Per a fomentar i incentivar aquest ús, des de fa deu anys, les *pontaires* es coordinen per a organitzar presentacions d'obres, recitals de poesia, actes en memòria d'autors i autores locals, »

» premis de poesia i narrativa, i una trobada anual en la qual comparteixen experiències i sabers, analitzen l'actualitat literària i dibuixen horitzons de cara al futur. “Per exemple, fa uns anys ens vam adonar que a la Fira del Llibre que s'organitza cada mes d'abril a Castelló les escriptores locals i en llengua catalana no tenien el pes que segons nosaltres es mereixien. Per això des de l'any passat hem centrat els nostres esforços a col·laborar amb l'organització la Plaça del Llibre” -impulsada des de la Fundació pel Llibre i la Lectura (FULL) i que se celebra ara al mes d'octubre-, i que “per nosaltres és una bona oportunitat per a estrényer vincles entre autors, editors, llibreters, bibliotecaris i lectors en la nostra llengua, i alhora posar en valor l'escena de la literatura en català a tots els nivells, tant localment com internacionalment. Els *pontaires* fem d'amfitrions d'algun escriptor o escriptora en llengua catalana que ve de fora a presentar la seua obra, i ens encarreguem d'acompanyar-la durant la jornada i presentar-la a l'acte per així també compartir experiències i teixir vincles i sinergies amb autores d'altres territoris, conèixer les seues realitats i ampliar la nostra xarxa”, explica Garcia-Carbó.

‘Millennials’ d'avui, escriptores de demà

Una de les principals dificultats i reptes amb què es troben les associacions d'escriptores és precisament la d'arribar al públic més jove i fomentar la lectura i la producció de textos en llengua catalana. Segons explica la presidenta del Pont, existeix una gran bretxa generacional entre la majoria d'autores que formen part de l'associació, ja que moltes tenen més de cinquanta anys, i aquest públic jove al qual volen arribar: “No hem d'oblidar que les *millennials* d'avui són les escriptores de demà, i per tant hem d'entrar a les aules i a les xarxes socials per a conèixer i entendre què els preocupa i els interessa i així poder apropar-nos-hi i animar-les a escriure”. Per a aconseguir això, des de l'any passat, el Pont col·labora amb diversos instituts de la capital de la Plana per a dur a terme el projecte “Acció poètica”, que consisteix que l'alumnat dels centres elegisca dos versos d'algun poeta local en valencià i després els plasme en forma de grafit a les façanes dels centres per a recuperar així la seua memòria i obra.

El mateix pensa Maria Josep Escrivà, poeta i narradora valenciana que recentment ha guanyat el premi Miquel de Palol de poesia de Girona per la seua obra *Sempre és tard*, sobre la importància d'arribar a un públic més jove. Escrivà és natural de Gandia i forma part de l'associació Saforíssims Societat Literària, que des de fa deu anys dona aixopluc a una trentena d'escriptores i poetes de la comarca de la Safor (terra del trio de clàssics del segle d'or valencià: Ausiàs March, Joanot Martorell i Roís de

Una de les principals
dificultats i reptes amb què
es troben les associacions
d'escriptores és precisament
la de fomentar la lectura
entre el públic més jove

Corella) i que alhora serveix com a eina de difusió i visibilització de les seues creacions literàries. “Des de Saforíssims fa deu anys que impulem la lectura i l'escriptura en valencià a la nostra comarca, organitzem presentacions de llibres, recordem els nostres escriptors i poetes del passat, col·laborem amb esdeveniments culturals com la Festa Estellés o la Setmana Literària de Gandia i organitzem el premi de poesia Pare Miret de Beniopa”, ens explica Escrivà.

En relació amb el públic més jove, la poeta assegura que ha vist un canvi important en els darrers tres o quatre anys: “A la nostra associació han entrat recentment quatre o cinc persones molt joves, i el fet que elles escriguen i publiquen en valencià fa que cada cop més joves se'ns apropen i s'assabenten del que fem”. Són precisament aquestes les persones encarregades de portar les xarxes socials de l'associació, i recentment han establert un vincle amb el centre social Ca Saforaui de Gandia, on el passat mes de febrer es van organitzar unes jornades literàries: “Gràcies a aquesta tasca que estan impulsant darrerament estem tenint molta visibilitat en espais on abans no hi érem i on les persones de la meua generació ens costa molt arribar. És necessari que ens renovem i que accedim a les aules i a altres espais de socialització dels joves si volem que ens tinguen en compte”.

Tant Aina Garcia-Carbó com Maria Josep Escrivà saben de primera mà el que és estar al capdavant d'aquestes societats literàries com a dones, i ambdues reconeixen que, tot i que darrerament hi ha hagut alguns canvis i cada cop publiquen més autores, la literatura continua sent un món molt mascu-

/ JOSE TÉLLEZ
@josetellez

L'associació Lletraedeta s'encarrega d'organitzar esdeveniments literaris al Camp de Túria, així com de retre homenatge a autors i autores locals

linitzat. “A les nostres associacions continuen havent-hi molts més homes que dones escriptores; per tant, seria fals dir que hi ha una paritat real, i ens fa falta que més dones s'animen a escriure i publicar”, un fet que, segons explica Escrivà, vindria motivat per la càrrega familiar i de tasques reproductives que moltes dones duen a terme, a banda de la seua feina, un cop arriben a casa, “i això evidentment limita el seu temps de creació literària i de participació en espais de decisió com les nostres associacions molt més que als homes”.

Estendre la xarxa arreu del territori

A banda del Pont i Saforíssims, que tenen l'estatus legal d'associació i compten amb una llarga trajectòria i un bon nombre de membres dedicades a la producció literària, lletraferides d'arreu del País Valencià es continuen trobant, com antany, periòdicament en espais informals de tertúlia i anàlisi als seus pobles i comarques. Aquest fet ha forjat també l'aparició d'altres xarxes informals d'escriptores a comarques com l'Horta o la Ribera.

Ara fa cinc anys, el poeta Jesús Girón i tres poetes més del Camp de Túria decidien crear l'associació Lletraedeta, amb la intenció de “rejuntar” les escriptores de la comarca i tenir més veu i presència de cara enfora: “Fa deu anys vaig començar a escriure poesia en valencià, però jo no estava gens connectat amb el món literari ni editorial, així que vaig contactar amb altres autors dels pobles del costat que ja coneixia de les tertúlies informals i presentacions i els vaig proposar crear l'associació, i així ho vam fer”.

Des d'aleshores, Lletraedeta s'encarrega d'organitzar presentacions i esdeveniments literaris al Camp de Túria, així com retre homenatge a autors i autores locals: “Nosaltres tenim el plaer de tindre amb nosaltres un dels millors poetes valencians contemporanis, Antoni Ferrer, i l'any passat vam elaborar un llibre en homenatge a ell en el qual van participar 78 poetes d'arreu del País Valencià, el Principat i les Illes”. Girón reconeix que, tot i que la seua comarca no compta amb una gran tradició literària, hi ha molta gent a la qual li agrada escriure en la seua llengua i molts cops el que necessita és entrar en contacte amb altres persones que fan el mateix per animar-s'hi: “Nosaltres som una associació xicoteta i molts cops ens resulta difícil trobar-nos perquè moltes viuen o treballen fora, però l'estructura ja està muntada i qualsevol creadora de literatura en valencià de la comarca es pot apropar i utilitzar la xarxa. Ja hi ha molts espais i associacions de persones que escriuen en castellà, però nosaltres volem crear espais que faciliten la producció literària i la lectura en la nostra llengua. I què pot ser millor que trobar-nos entre nosaltres i fer xarxa?”. ●

malalletra

El xef

El relat de Paula Llopis Muntadas | @mcrpau

Durant els dies que vaig estar a Sèrbia, vaig conèixer dos homes als quals tot l'*squat* -un edifici abandonat ocupat per persones migrants- presumia de dir xef. Els voluntaris de l'organització no teníem permís oficial per a cuinar, així que eren els mateixos migrants qui es feien càrrec d'aquesta feina. Cuinaven el que els portàvem, i llenties, arròs, cigrons o pasta es barrejaven amb verdures en una olla per a cinquanta.

Qui cuinava durant més de dos dies seguits era batejat pels companys com a xef; els seus noms eren pronunciats en ocasions estranyes. El primer portava ulleres fines de pasta i era jove, no devia arribar als trenta anys. Vestia una samarreta taronja de màniga curta, pantalons pirata i ulleres de vista rectangulars, i sempre explicava la mateixa història als voluntaris novells mentre menejava les verdures amb la pala de fusta. Pocs dies després d'una ràtzia policial, va marxar a intentar travessar la frontera serbocroata.

Va ser així que Bashid, un home una mica més major, el va substituir. Al nou xef li agradava ballar cada nit, te en mà, qual-sevol cosa que sonés en l'altaveu. El que més sonava per aquell bafle a piles eren bases instrumentals, les mateixes que acompanyen balls pastuns -coneguts com a Atán- i danses tradicionals. Donava voltes i voltes acompanyat pels instruments fins que es quedava sol, gaudint de la seua victòria al so de les palmes, els crits i el flaix dels mòbils dels seus companys.

/ LABOÑO
@la.bonyo

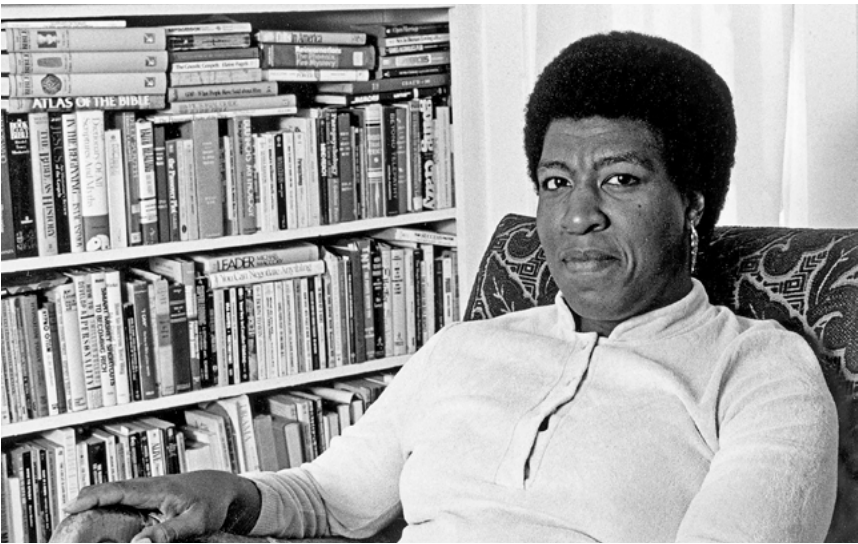
Cada dia esperava a l'entrada de l'*squat* que la caravana dels voluntaris estigués aparcada per a començar a treure el menjar i desenvolupar la seua -per a res planificada- tasca en aquell lloc. El sopar es començava a preparar al voltant de les cinc i mitja de la vesprada: es descarregava la caravana i es deixava tot en les quatre parets batejades com a cuina. Preparar el menjar era un acte social, i encara que de xef només n'hi havia un, la tasca mai resultava solitària. Aquelles parets s'omplien d'olles, a la vegada que de gent que, amb l'excusa d'ajudar-lo a triturar els tomàquets i preparar el te, xerraven i feien bromes.

Entre xerrades i jocs, Bashid sempre aprofitava per a posar espècies en excés, cosa que Moma, algú a qui respectava absolutament tot l'*squat* -pot ser que per ser el que mantenia l'actitud més sòbria-, sempre li recriminava. "Tothom se'm queixa! Ens agraden les espècies, però fiques tant de curri picant i pebre negre que suem mentre mengem!", li deia sempre enfadat. Bashid, que es feia el desentés, tirava cinc-cents grams de *curry spicy* per a menjar mentre assentia en escoltar les queixes de la gent. "Si no us agrada, cuineu vosaltres!" ●

Relat guanyador del concurs "Retalls de voluntariat" del Servei Civil Internacional (SCI)

ressenyες

La decisió precisa d'Octavia Butler

Anna Celma | @Acelmamelero

A l'antologia de relats de la dama de la ciència-ficció estatunidenca es cospa la seva capacitat d'escollir la paraula precisa en el moment adient. En poques pàgines es fa exponencial el talent d'Octavia Butler per construir escenaris amb capes i capes de matisos. Acompanyats dels comentaris de l'autora, els set contes i els dos assajos permeten fer un viatge temporal cap als moments en què van ser creats i construïts. Butler els escriu entre les dècades dels setanta i dels noranta del segle passat, influenciada pel context vital que experimentava. En un dels epílegs ens explica com els va abordar: "Vaig començar la història sentint poca esperança o simpatia per l'espècie humana, però, quan vaig arribar al final, l'havia recuperada. No sé per què, sempre em passa".

La selecció compta amb peces guardonades pels famosos premis Hugo i Nebula. Els relats ens permeten endinsar-nos en universos rics i profunds que neixen de l'enorme

curiositat de la seva autora. Talment com un ofici artesanal, Butler es fa preguntes que no pot deixar sense respondre i per a les quals imagina possibles resolucions que després fil·la en contes teixits amb cura. Més marcats pels diàlegs i la reflexió que no pas per l'acció trepidant, sovint ens presenta moments a posteriori de grans canvis.

Butler ens convida a preguntar-nos per les conseqüències i les vivències de mons convulsionats per terratrèmols on, tanmateix, el sisme ja fa temps que va passar. Les armes, com amb Txékhov, es disparen, però sense l'èpica d'heroïcitats paradigmàtica. El realment rellevant per als personatges són les eleccions que fan. Que es debatin, que es facin preguntes, que indaguin, que viatgin... i que, al final, decideixin. Fins i tot presentades amb les més diverses i poderoses antagòniques, amb les més vagues i subtils aliades, la capacitat de resolució rau a les mans de les protagonistes. La decisió precisa i necessària. ●

LLIBRE
Hija de sangre y otros relatos
Octavia Butler
Traducció: Arrate Hidalgo
Editorial Consonni
2020
208 pàgines

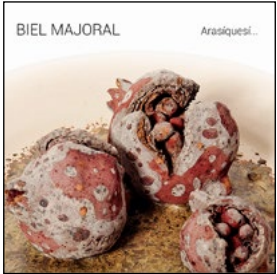
La veu de la terra

Ferran Riera | @La_Directa

Biel Majoral és d'aquells que sempre està anunciant que plega però mai acaba de fer-ho. Afortunadament, passen els anys i el veterà intèrpret mallorquí es manté al peu del canó defensant una forma de cantar plenament arrelada en la seva terra, tant se val si es tracta de recuperar un vell romanço o d'adaptar un poema contemporani.

Retinent de mena a trepitjar els estudis de gravació, amb prop de cinquanta anys de trajectòria artística, Majoral ha enregistrat el seu tercer disc en solitari, un

Arasiquesí... que el posa de nou d'actualitat gràcies a un repertori sentit en la forma i en el fons, ben treballat i sorprenentment variat, en el qual es combinen les peces tradicionals, les musicacions de versos d'autors com Blai Bonet i Vicent Andrés Estellés, les composicions combatives -"Ses germanies", del glosador Mateu Xurí- i les inesperades versions de temes d'Atahualpa Yupanqui -"Los ejes de mi carreta" esdevé "Les eines de ma lluita"- i de la cobla manllevada a Antonio Molina "La folla de Juan Simón". ●

MÚSICA
Arasiquesí...
Biel Majoral
Ona Edicions
Musicals, 2019

Temps estranys

CINEMA
I'm thinking of ending things
Director: Charlie Kaufman
Repartiment: Jessie Buckley i Jesse Plemons
Netflix, 2020

Albert Kuhn | @kuhnbosch

"El meu objectiu és desconnectar la gent", ha dit Kaufman recentment. En l'espectadora curiosa, però, aconsegueix tot el contrari. La seva última pel·lícula, *I'm thinking of ending things* ('Estic pensant en deixar-ho'), està impregnada d'una estranyesa que resulta pertorbadora precisament per la familiaritat que desprèn.

Confirmant les seves obsessions crítiques amb la narrativa cinematogràfica clàssica, el director atura la història en el que semblaria un simple punt de partida (el monòleg interior d'una noia que

pensa en acabar la seva relació de parella). L'espectadora queda *confinada* dins del pensament de la protagonista. Des d'aquesta paràlisi narrativa, la pel·lícula viatja al passat i al futur, desdibuixant la frontera entre diferents temporalitats i abordant qüestions sobre la memòria, la identitat i el temps.

La naturalitat amb què percebem la linealitat del temps -sembla dir-nos- és, de fet, tan estranya com la identificació emocional de l'espectadora amb el personatge d'una pel·lícula o com la manera en què ens projectem en les relacions romàntiques. ●

/ CLAUDE PETIT

Antoine Boudinet,
activista mutilat per
la Gendarmeria

El 8 de desembre de 2018 va decidir participar en una marxa que els Armilles Grogues havien convocat pel centre de Bordeus. Quan es trobava a l'alçada de l'ajuntament, una granada GLI-F4 llançada per la Gendarmeria va rodar pels seus peus i, en intentar recollir-la, va explotar i li va destrossar completament la mà dreta. Aviat farà dos anys d'aquells fets i, originari de la població basca de Baiona (Nova Aquitània), s'ha erigit en un dels rostres de la repressió que aplica el govern francès contra la dissidència política. "Però no soc ni un heroi ni un màrtir, tan sols un dinamitzador cultural que s'ha convertit en activista mogut per les circumstàncies". Enrolat al col·lectiu Bordeus en Lluita i des de juny regidor del Nou Partit Anticapitalista, aquest jove de 28 anys ha vist com la justícia arxivava la causa amb l'argument que no podia identificar el policia que va llançar el projectil; una decisió que l'ha esperonat a continuar la cursa perquè s'encausi el ministre de l'Interior, Christophe Castaner, i s'erradiquin les armes amb què l'executiu d'Emmanuel Macron castiga les protestes al carrer.

“Amb l'estratègia de mà dura, l'Estat ha radicalitzat la població”

Àlex Romaguera | @AlexRomaguera

Què t'empeny a participar en les convocatòries dels Armilles Grogues?

Considero molt justes les seves reivindicacions, tant la defensa d'un salari mínim com el rebuig a la reforma de les pensions o a l'encariment de l'impost sobre els carburants. Però si alguna comparteixo és el referèndum d'iniciativa ciutadana, el RIC, que permetria a la població reunir firmes per impulsar una consulta vinculant. Seria un avanç cap a una veritable democràcia.

Aviat farà dos anys que vas resultar greument ferit en una de les marxes. Des d'aleshores, com t'ha canviat la vida?

Diria que estic més convençut de per què lluito i contra qui. Procuro informar-me sobre l'actualitat política i les injustícies d'arreu del món.

S'han reforçat els teus ideals?

Era això o enfonsar-me del tot. No hi havia cap altra sortida. Algunes persones reaccionen ràpid, altres necessiten temps i, en el meu cas, com la immensa majoria, encara tinc moments d'angoixa i tristesa.

T'ha calgut ajuda per gestionar la situació?

M'ha ajudat la família, la companya i conèixer altres mutilats, amb qui lluito contra la violència policial i unes armes que, com la granada que em va amputar la mà, són legals a l'Estat francès. Sort que tenim al costat plataformes com Desarmeus-los o Justícia per Adama, qui el 2016 va aparèixer mort quan estava detingut i sobre el qual la policia va al·legar que havia patit un infart que la segona autòpsia va desmentir.

A què atribueixes la duresa de la Gendarmeria?

És l'opció que ha triat Macron per mantenir l'ordre i impedir els canvis que anhela la societat. Una resposta que, tot i ser expeditiva, és la menys efec-

tiva de totes, ja que només incrementa la colera. No es pot apagar un incendi amb un tap de suro.

L'Estat creu que, a través de la violència, atemorirà la gent?

És cert que la repressió atemoreix, però també radicalitza. Si abans els Armilles Grogues ballaven a les rotondes i cantaven “la policia, amb nosaltres”, ara s'han endurit. No sols ells; també el moviment ecologista, antiracista, feminista o sindical. Amb l'estratègia de mà dura, l'Estat ha radicalitzat la població.

Si finalment el ministre de l'Interior queda exonerat, portaràs el cas a la justícia internacional?

Amb l'advocat anirem fins al final, ja que no vull cap compensació econòmica; només que es prohibeixin els projectils que em van ferir -els últims utilitzats a tota Europa- i, sobretot, que el model policial es transformi de dalt a baix. Perquè, si no, cada vegada que aconseguim prohibir una munició, la substituiran per una d'igual o pitjor. Ja està passant amb el LBD-40, del qual el govern estudia una variant, el Crush-44, amb el mateix patró de sempre: abans

d'utilitzar-lo, el prova als barris populars i als territoris d'ultramar -colònies franceses d'arreu del món-, que així es converteixen en laboratoris experimentals de tècniques de repressió. És tot el sistema i la seva doctrina els que han de canviar.

El problema és l'actual model de governança?

És la base de la lluita de classes. Macron és el president dels rics, a qui protegeix amb la policia i mesures legislatives de tota mena. Davant d'això, només ens queda la intervenció política, la mobilització i les vagues generals. No tenim cap mitjà més, i després de perdre la mà, soc conscient que qualsevol dia puc perdre un ull. Però no podem exigir als altres que lluitin les nostres batalles. ●

“Volem que es prohibeixin els projectils que em van ferir i que el model policial es transformi de dalt a baix”